

Färdigheter bland unga vuxna

PIAAC – den internationella undersökningen om vuxnas färdigheter 2023

Färdigheter bland unga vuxna

Producent:

SCB, Statistiska centralbyrån
Social statistik och analys
703 63 Örebro
010-479 40 00

Förfrågningar:

Lotta Larsson
+46 10 479 66 44
lotta.larsson@scb.se

Annica Wallerå
+46 10 479 62 57
annica.wallerå@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Färdigheter bland unga vuxna

Skills among young adults**Producer:**

Statistics Sweden, Social statistics and analysis
SE-703 63 Örebro, Sweden
+46 10 479 40 00

Enquiries:

Lotta Larsson
+46 10 479 66 44
lotta.larsson@scb.se

Annica Wallerå
+46 10 479 62 57
annica.wallerå@scb.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.
However, remember to state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Skills among young adults

URN:NBN:SE:SCB-2026- A40BR2608_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

Den här rapporten belyser färdigheter, utbildning och sysselsättning bland unga vuxna i åldern 16–34 år i Sverige. Resultaten baseras på information om färdigheter inom läsning och räkning från PIAAC 2023 kombinerat med information om resultat från årskurs 9 i grundskolan samt deltagande i studier respektive på arbetsmarknaden under 2024 från register.

Rapporten ger en fördjupad bild av hur unga vuxnas läs- och räknefärdigheter varierar mellan grupper och hur dessa färdigheter hänger samman med kunskaper från grundskolan samt deltagande i studier och arbetsliv. I rapporten visas även hur unga vuxnas färdigheter står sig i jämförelse med andra länder.

Syftet är att ge en samlad och lättillgänglig översikt av variationen i unga vuxnas färdigheter. Översikten belyser även hur färdigheter senare i livet samvarierar med tidiga färdigheter i 15 årsåldern via genomsnittliga betyg från årskurs 9, samt med deltagande i studier och på arbetsmarknaden under 2024.

SCB i maj 2026

Katarina Wizell
Enhetschef

Rikard Persson
Sektionschef

Innehåll

Förord.....	2
Sammanfattning	6
Inledning.....	9
Fokus i rapporten	9
Vad är PIAAC?.....	10
Beskrivning av kunskapsnivåer	11
De unga vuxnas färdigheter	13
De viktigaste resultaten	13
Ökning av andel 20–24-åringar med bristande läsfärdigheter	13
Högre färdigheter i räkning bland män än bland kvinnor	14
Lägre färdigheter bland personer med utländsk bakgrund.....	15
Färdigheter stiger med stigande utbildningsnivå	20
Skillnader mellan olika bostadsområden	21
Unga vuxnas färdigheter i relation till kunskaper från grundskolan	25
Syfte.....	25
De viktigaste resultaten	25
Genomsnittliga betyg från årskurs 9	25
Högre genomsnittliga betyg desto högre läsfärdigheter	27
Kunskapsnivåer bland kvinnor och män	29
Starkt samband mellan resultat från grundskolan och färdigheter senare i livet inom alla åldersgrupper	31
Inga tydliga skillnader i färdigheter mellan personer med svensk och utländsk bakgrund bland de med höga resultat från grundskolan.....	32
Utbildningsnivå i förhållande till färdigheter bland unga vuxna	34

Bakgrundsfaktorer som samvarierar med färdigheter bland unga vuxna.....	37
Resultat från grundskolan har betydelse även bland 25–34 åringar	40
Utbildning och arbete bland unga vuxna.....	44
Syfte.....	44
De viktigaste resultaten	45
Deltagande i studier bland 18–26 åringar under 2024	46
Majoriteten av 18–26 åringar förvärvsarbetar eller studerar oavsett färdighetsnivå.....	48
Situationen på arbetsmarknaden för 27–36 åringar	50
Avslutad utbildningsnivå 2025	54
De unga vuxnas färdigheter i ett internationellt perspektiv.....	56
De viktigaste resultaten	56
De unga vuxnas färdigheter står sig väl.....	56
Högst andel med mycket goda färdigheter i Finland.....	58
Sverige ligger längre ner i listan bland de yngsta.....	60
Färdigheter i räkning är högre bland män än bland kvinnor	61
Lägst färdigheter bland de yngsta.....	62
Generellt lägre färdigheter bland utrikes födda.....	63
Sverige har halkat ner i ranking för 20–24-åringar.....	64
Sverige ligger sämre till i ranking bland de med längre utbildning	66
Kort om statistiken	68
Statistikens ändamål och innehåll	68
Statistikens framställning.....	69
Förklaring till diagram.....	70
Statistikens kvalitet.....	71
Skills among young adults	72
Summary	72

Sammanfattning

I ett internationellt perspektiv visar det sig att 16–34 åringar i Sverige har högre genomsnittliga färdigheter än genomsnittet för de deltagande OECD-länderna i både läsning och räkning. Skillnaden mellan poängen för Sverige och OECD-länderna är dock mindre bland 16–34 åringarna än för hela den vuxna befolkningen. Det är även fler länder med signifikant högre färdigheter än Sverige bland 16–34 åringar med en längre eftergymnasial utbildning jämfört med hela vuxna befolkningen.

Resultaten visar samtidigt att unga vuxna i åldern 16–24 år med brister i sina läsfärdigheter (nivå 1 eller lägre) har ökat från 9 procent 2012 till 15 procent 2023. Ökningen syns främst i åldersgruppen 20–24 år. I den här åldersgruppen har Sverige tappat i ranking, vid en jämförelse av genomsnittspoäng i läsning och räkning mellan länder.

Mot bakgrund av de här resultaten behövs en fördjupad analys som beskriver färdigheter bland unga vuxna i Sverige i åldern 16–34 år, vilket innebär att analyserna även täcker dem som var 16–24 år under 2012. Syftet med analyserna i rapporten är att beskriva hur genomsnittliga färdigheter skiljer sig mellan olika grupper av unga vuxna för att få en översikt över vilka grupper av unga vuxna som har brister i sina färdigheter eller höga färdighetsnivåer. Unga vuxnas färdigheter beskrivs även i ett internationellt perspektiv med jämförelser av resultat mot andra länder.

Rapporten beskriver även hur tidiga färdigheter i 15 årsåldern från studier i grundskolan samvarierar med färdigheter senare i livet. Den här samvariationen ger information om betydelsen av tidiga färdigheter för förutsättningarna till studier inom gymnasial- och eftergymnasial utbildning samt utvecklingen av färdigheter senare i livet.

Färdigheter för unga vuxna samvarierar med bakgrund och utbildning

Resultaten i rapporten visar att det finns skillnader i unga vuxnas färdigheter i läsning och räkning, och att de samvarierar med skillnader i personernas bakgrund och utbildning. Unga vuxna med utländsk bakgrund har i genomsnitt lägre färdigheter i svenska språket än de med svensk bakgrund. Dessutom är variationen i färdigheter inom gruppen större än för de med svensk bakgrund. Skillnaderna i färdigheter inom gruppen med utländsk bakgrund sammanfaller i hög grad med ålder vid invandring och antal år i Sverige. Personer som är födda i Sverige eller kommit i ung ålder har högre genomsnittliga färdigheter än de som kommit till Sverige i högstadie- eller gymnasieålder. De som varit lång tid i Sverige har högre genomsnittliga färdigheter i svenska språket än de som varit kort tid i Sverige.

Vidare uppnår män i genomsnitt högre resultat i räkning än kvinnor. Skillnaderna kan relateras till att kvinnor och män i stor utsträckning väljer olika utbildning, där männen i högre utsträckning väljer utbildning inom naturvetenskap och teknik än kvinnor. Det här leder till att kvinnor och män arbetar inom olika yrken och att männen använder räkning inom sitt arbete i högre utsträckning än vad kvinnor gör.

Positivt samband mellan färdigheter och kunskaper från grundskolan

Det finns ett tydligt positivt samband mellan resultat från grundskolan och färdigheter senare i livet. Högre genomsnittliga betyg från årskurs 9 samvarierar med högre färdigheter i både läsning och räkning bland såväl 16–24 åringar som 25–34 åringar. Det här sambandet kvarstår även för personer med liknande bakgrund och utbildning.

Även socioekonomisk bakgrund samvarierar med färdigheter, där personer med förgymnasialt utbildade föräldrar i genomsnitt har lägre färdigheter inom läsning och räkning, jämfört med personer för vilka minst en förälder har gymnasial utbildning. Det här gäller även när unga vuxna med i stort sett liknande resultat från grundskolan, bakgrund och utbildningsnivå analyseras.

Utbildningsnivån bland unga vuxna i åldern 16–34 år har ett positivt samband med genomsnittliga färdigheter inom läsning och räkning, ju längre utbildning desto högre färdigheter. Vuxna i åldern 25–34 år med en eftergymnasial utbildning på 3 år eller längre har signifikant högre färdigheter, jämfört med personer med en gymnasial utbildning. Det här gäller även för personer med i stort sett liknande resultat från grundskolan samt liknande bakgrund. Analyserna visar även att 20–24 åringar har signifikant högre genomsnittliga färdigheter, jämfört med 16–19 åringar, vilket antagligen hänger samman med att 20–24 åringar i större utsträckning avslutat en gymnasial eller eftergymnasial utbildning, jämfört med 16–19 åringar.

Samband mellan färdigheter och deltagande i eftergymnasial utbildning

När det gäller deltagande i studier och arbetsliv visar resultaten att en stor andel unga vuxna antingen studerar eller förvärvsarbetar under 2024, drygt ett år efter mätningen av färdigheter i PIAAC. Det finns samtidigt tydliga skillnader mellan åldersgrupperna 16–24 år och 25–34 år. De yngre befinner sig oftare i studier och har i lägre grad etablerat sig på arbetsmarknaden, medan de äldre i större utsträckning har avslutat sina studier och arbetar. Mot denna bakgrund fokuserar analyserna för de yngre på studiedeltagande, medan de för de äldre främst avser sysselsättning och inkomst från arbete.

Andelen som förvärvsarbetar eller studerar i åldersgruppen 16–24 år skiljer sig inte signifikant mellan grupper med olika färdighetsnivåer. Däremot framträder skillnader i vilken typ av studier som bedrivs, där personer med högre färdighetsnivåer i större utsträckning studerar inom eftergymnasial utbildning, jämfört med personer med lägre färdighetsnivåer. När det gäller deltagande i

gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning (komvux) och folkhögskola framträder ett motsatt mönster, där personer med lägre färdighetsnivåer i större utsträckning deltar i dessa utbildningsformer jämfört med personer med högre färdighetsnivåer.

Vanligare med relativt höga inkomster från arbete bland de med höga nivåer på färdigheter

I åldersgruppen 25–34 år är andelen som förvärvsarbetar under 2024 85 procent, jämfört med 58 procent i den yngre åldersgruppen. För 25–34 åringar finns inga tydliga skillnader i andelen som förvärvsarbetar mellan personer med olika färdighetsnivåer. Däremot finns det skillnader i inkomstnivåer, där en större andel av förvärvsarbetande med högre färdighetsnivåer har inkomster från arbete över medianen, jämfört med förvärvsarbetande med lägre färdighetsnivåer.

Det sammanfaller med att personer med högre färdigheter i större utsträckning har avslutat en längre eftergymnasial utbildning, jämfört med personer med lägre färdigheter. Förvärvsarbetande med en längre eftergymnasial utbildning arbetar i högre grad inom yrken med högre lönenivåer, jämfört med förvärvsarbetande med gymnasial eller kortare utbildning. Tillsammans visar det sig att 73 procent av förvärvsarbetande i åldersgruppen 25–34 år med en eftergymnasial utbildning på 4 år eller längre hade en inkomst från arbete under 2024 som var högre än medianen. Motsvarande andel för de med gymnasial eller kortare utbildning var 41 procent.

Inledning

De senaste decenniernas snabba utveckling inom informations- och kommunikationsteknik har förändrat vilka färdigheter som krävs för att delta fullt ut i samhället. Förmågan att läsa, räkna och hantera digital information har blivit grundläggande för att kunna ta del av utbildning, sköta vardagslivets krav och etablera sig på arbetsmarknaden. I dag behöver vuxna inte bara behärska dessa färdigheter utan också kontinuerligt anpassa sig till ny teknik och nya sätt att arbeta.

För att förstå hur väl den vuxna befolkningen är rustad för dessa krav deltar Sverige i den internationella undersökningen PIAAC, som mäter färdigheter i läsning, räkning och problemlösning. Undersökningen har genomförts 2012 och 2023 och omfattar personer mellan 16 och 65 år.

Precis som för 2012, visar resultaten från 2023-års undersökning att Sverige står sig väl i ett internationellt perspektiv när det gäller den svenska befolkningens färdigheter. Vid jämförelse av de deltagande OECD-länderna ligger Sverige bland de fem främsta länderna när det gäller genomsnittliga poäng inom läsning och räkning. Det innebär även att Sverige har högre genomsnittliga poäng inom båda kunskapsområdena, jämfört med genomsnittet över de deltagande OECD-länderna.

Resultaten visar att Sverige även står sig väl i jämförelse med andra länder när det gäller den unga vuxna befolkningens färdigheter (personer i åldern 16–34 år). Bland dem har Sverige högre genomsnittliga poäng i både läsning och räkning jämfört med genomsnittet över de deltagande OECD länderna. Skillnaden mellan poängen för Sverige och OECD-länderna är dock mindre bland de unga vuxna än för hela den vuxna befolkningen.

Fokus i rapporten

I Sverige är det relativt få med bristande färdigheter bland de unga vuxna. Inom läsning har den andelen dock ökat sedan 2012 bland personer i åldern 20–24 år. Inom räkning finns inga sådana förändringar. Dessutom har unga vuxna i Sverige halkat ner något i rankingen av länder när det gäller genomsnittliga färdigheter inom läsning och räkning.

Mot bakgrund av dessa resultat finns ett behov av en fördjupad analys kring unga vuxnas färdigheter, utbildning och arbete. Syftet med denna rapport är att beskriva färdigheter inom läsning och räkning för personer i åldern 16–34 år. I rapporten beskrivs hur färdigheterna skiljer sig mellan olika grupper och hur dessa har förändrats sedan 2012. Bland annat redovisas hur andelen med brister i

färdigheter och andelen med höga färdighetsnivåer varierar mellan olika grupper av unga vuxna.

Ett annat viktigt fokus i rapporten är att beskriva hur tidiga färdigheter i 15-års åldern mätt via genomsnittliga betyg från årskurs 9 samvarierar med färdigheter senare i livet i åldersgrupperna 16–24 år och 25–34 år. Kvarstår ett starkt samband även efter att unga vuxna avslutat gymnasium och eventuellt eftergymnasial utbildning samt startat sitt arbetsliv? En viktig bas för utvecklingen av färdigheter senare i livet läggs i grundskolan, vilket bidrar till goda förutsättningar inom gymnasiala och eftergymnasiala studier och vid inträdet på arbetsmarknaden.

I rapporten ingår även en beskrivning av vad unga vuxna med olika färdighetsnivåer och utbildning gör under 2024, drygt ett år efter att mätningen av färdigheter gjordes i PIAAC. Sysselsättningen bland unga vuxna under 2024 beskrivs utifrån andelen som förvärvsarbetar och studerar inom olika utbildningsformer under hösten 2024. Analysen fokuserar på om det finns några skillnader mellan unga vuxna med olika färdighetsnivåer i andelen som studerar inom olika utbildningsformer och/eller förvärvsarbetar. Avsnittet berör även andelen bland dem i den äldre åldersgruppen, 25–34 år, som har en inkomst från arbete som överstiger medianinkomsten i åldersgruppen. I det här fallet ligger fokus på skillnader mellan personer med olika färdighetsnivåer, kön och utbildningsnivå.

Avslutningsvis analyseras skillnader i högsta utbildningsnivå under vårterminen 2025, tre år efter att PIAAC genomfördes, bland personer i åldern 19–37 år. Skillnaderna i utbildningsnivå beskrivs utifrån färdighetsnivå inom läsning kombinerat med räkning, kön och ålder.

Vad är PIAAC?

I PIAAC bedöms tre kunskapsområden men den här rapporten fokuserar på läsfärdigheter och till viss del räknefärdigheter när det är relevant. De tre färdighetsområdena är starkt relaterade till varandra och därför ser mönstren när det exempelvis gäller samband mellan utbildningsnivå och färdigheter likartade ut för samtliga tre kunskapsområden.

Färdigheterna inom läsning, räkning och problemlösning är viktiga för att kunna hantera och bearbeta information och beskrivs av OECD som vuxnas färdigheter inom informationsbearbetning. De är betydelsefulla i många sociala sammanhang och nödvändiga för att till fullo kunna delta på arbetsmarknaden, i utbildning och i samhället i stort. Utöver detta ger undersökningen information om hur vuxna använder sina färdigheter, vilka aktiviteter de utför som innebär att de läser och räknar samt hur de använder informations- och kommunikationsteknologi, på arbetet och i vardagen. Det finns också information om en rad generella färdigheter som krävs i arbetet, till exempel att samarbeta med andra och

organisera sin tid. Tonvikten ligger på faktiska färdigheter och hur dessa används hemma, på arbetsplatsen och i samhället.

Beskrivning av kunskapsnivåer

Läsfärdigheter definieras som förmågan att förstå, värdera och använda skriven text för att delta i samhället, nå sina mål och utveckla sina kunskaper.

Läsfärdigheter omfattar ett brett spektrum av kompetens från att kunna läsa enkla ord och meningar till att förstå, tolka och analysera komplexa texter. Här ingår inte färdigheter i att skriva. Räknefärdigheter definieras som förmågan att använda, tolka och kommunicera numerisk information för att hantera kraven i en rad olika situationer i vardagslivet. Därmed innebär räknefärdigheter att kunna hantera situationer eller att lösa problem med numeriskt innehåll i ett verkligt sammanhang. Samtliga tre kunskapsområden i PIAAC, läsning, räkning och problemlösningsförmåga, mäts på en skala från 0 till 500 poäng. Poängen delas in i intervall utifrån uppgifternas svårighetsgrad och hur personerna lyckats lösa uppgifterna. Poängintervallen motsvarar olika kunskapsnivåer. Läs- och räknefärdigheter delas in i 6 kunskapsnivåer från lägre än nivå 1 till nivå 5. Resultaten när det gäller färdigheter i befolkningen kan dels redovisas som genomsnittliga poäng, dels som andelar i procent av befolkningen inom respektive kunskapsnivå eller inom ett specifikt intervall av poäng. Fördelningen av befolkningen över kunskapsnivåer ger en översikt av spridningen av färdigheter inom befolkningen. För samtliga tre kunskapsområden räknas kunskapsnivå 1 och lägre som bristande färdigheter, vilket innebär att individer på den kunskapsnivån kan ha utmaningar när det gäller att delta aktivt på arbetsmarknaden och i samhället. Basnivån för tillräckliga färdigheter definieras som kunskapsnivå 2 eller högre för samtliga tre kunskapsområden.

Tabell 1. Kunskapsnivå i läsfärdigheter i PIAAC samt beskrivning av vad personer inom olika kunskapsnivåer kan genomföra

Kunskapsnivå	Poängintervall	Färdighetsnivå	Vad kan personer genomföra inom respektive kunskapsnivå?
Nivå 1 och lägre	225 eller lägre	Bristande färdigheter	Personer som ligger under kunskapsnivå 1 i läsning kan oftast förstå och bedöma meningars innebörd samt avgöra om meningar är rimliga eller logiska. De kan läsa korta, enkla texter och välja rätt ord för att göra meningar tydliga och sammanhängande. De kan hitta specifika ord eller siffror i korta texter för att svara på enkla frågor. Personer på kunskapsnivå 1 i läsning kan förstå korta texter och organisera listor eller avsnitt på en sida. De kan hitta information i en text, välja rätt länk på en webbplats och identifiera relevant text när informationen är tydligt angiven.
Nivå 2	226 till 275	Tillräckliga färdigheter	Personer på kunskapsnivå 2 i läsning kan förstå längre texter med viss distraherande information och navigera i enkla digitala texter för att hitta relevant information. De kan dra slutsatser eller omformulera utifrån enstaka eller närliggande delar av information. De klarar också av att använda fler kriterier eller begränsningar för att välja eller skapa ett svar.
Nivå 3	276 till 325	Goda färdigheter	Personer på kunskapsnivå 3 i läsning kan förstå större textstycken eller utföra flera steg för att hitta och formulera svar. De kan identifiera, tolka eller utvärdera information, ofta med hjälp av olika nivåer av slutledning. De kan kombinera olika processer, som att hitta, förstå och bedöma information om uppgiften kräver det, samt jämföra olika delar av texten utifrån relevans och trovärdighet.
Nivå 4 och 5	326 eller högre	Mycket goda färdigheter	Personer på kunskapsnivå 4 i läsning, kan läsa långa, innehållsrika texter som presenteras på flera sidor och utföra uppgifter som kräver att de hittar, förstår, utvärderar och reflekterar över innehållet och källorna. De kan tolka komplexa eller underförstådda krav i uppgiften och dra slutsatser baserade på sin kunskap.

Källa: PIAAC 2023

De unga vuxnas färdigheter

Sedan PIAAC genomfördes för första gången år 2012 har det skett vissa förändringar när det gäller spridningen över kunskapsnivåer inom olika åldersgrupper. För personer i åldern 16–24 år har andelen med bristande färdigheter inom läsning ökat från 9 till 15 procent mellan 2012 och 2023. Samtidigt finns det ingen signifikant förändring i andelen unga vuxna med bristande färdigheter i räkning.

Syftet med kapitlet är att utifrån denna förändring ge en översiktlig beskrivning av färdigheter inom läsning och räkning för personer i åldern 16–34 år. Kapitlet innehåller även översiktlig information om utvecklingen av färdigheter över tid mellan 2012 och 2023 för den unga vuxna befolkningen.

De viktigaste resultaten

- Mellan 2012 och 2023 har andelen med bristande läsfärdigheter ökat bland de i åldern 20–24 år.
- De genomsnittliga läs- och räknefärdigheterna är lägre bland unga vuxna med utländsk bakgrund än bland de med svensk bakgrund. Spridningen i poäng är även större bland de med utländsk bakgrund.
- Inom räkning har unga vuxna män högre färdigheter än kvinnor.

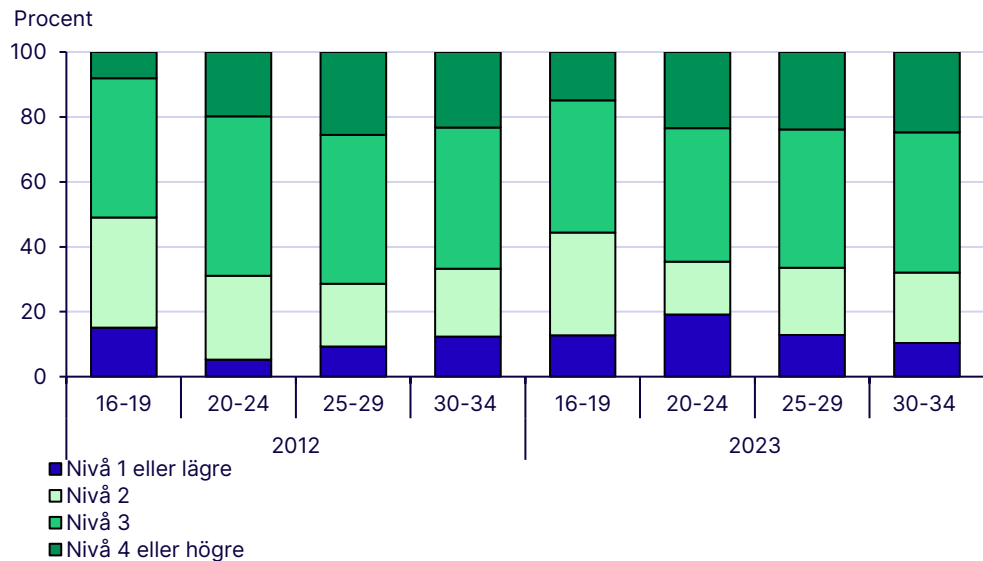
Ökning av andel 20–24-åringar med bristande läsfärdigheter

Bland de unga vuxna är det en stor del, drygt 60 procent, som har goda eller mycket goda färdigheter i både läsning och räkning. Samtidigt är det drygt 10 procent med bristande färdigheter. Detta gällde både 2023 och 2012.

Fördelningen mellan olika kunskapsnivåer skiljer sig till viss del åt mellan olika åldersgrupper. För läsning var andelen med mycket goda kunskaper lägst bland de yngsta både 2012 och 2023, vilket syns i diagram 1 nedan. Andelen med bristande färdigheter var högst bland de i åldern 20–24 år 2023. År 2012 var andelen med bristande färdigheter i stället lägst i den åldersgruppen. Skillnaderna mellan de olika åldersgrupperna är dock inte alltid signifikanta. Mellan 2012 och 2023 har andelen med bristande färdigheter i läsning ökat från 5 till nästan 20 procent bland de i åldern 20–24 år. Andelen har ökat både bland kvinnorna och männen men förändringen är endast signifikant bland männen.

Diagram 1. Ökad andel med bristande färdigheter bland 20–24-åringar

Befolkningen 16–34 år. Fördelning över kunskapsnivåer inom läsning

Källa: SCB, PIAAC 2012 och 2023

Utvecklingen över tid i färdigheter inom läsning och räkning påverkas av en rad olika faktorer, som till exempel förändringar i befolkningens demografiska sammansättning mellan undersökningsåren såsom förändring av utbildningsnivå eller ökning av andelen personer födda utomlands. En tredjedel av de unga vuxna i Sverige har utländsk bakgrund. Mellan 2012 och 2023 har andelen unga vuxna med utländsk bakgrund i Sverige ökat från 25 till 32 procent. Störst är ökningen i åldern 20–24 år där andelen med utländsk bakgrund ökat från 20 till 32 procent.

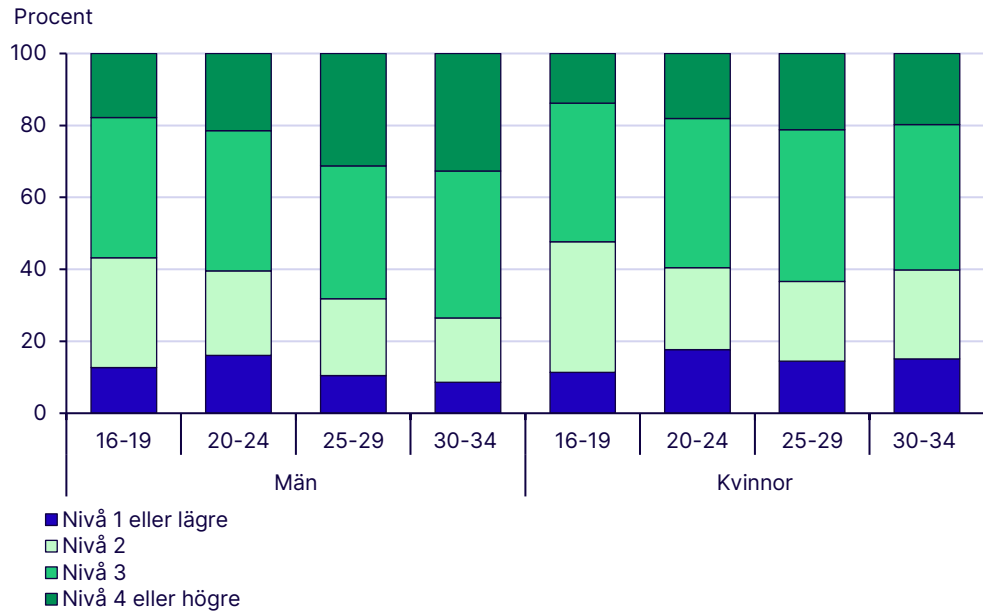
Andelen med bristande läsfärdigheter är markant större bland unga vuxna med utländsk bakgrund än bland de med svensk bakgrund, 31 jämfört med 4 procent. Skillnaden är störst i åldern 20–24 år, där andelen med bristande läsfärdigheter är 46 procent bland de med utländsk bakgrund och 4 procent bland de med svensk bakgrund. Ökningen av andelen med utländsk bakgrund är därmed starkt relaterad till ökningen av andelen med bristande färdigheter.

Högre färdigheter i räkning bland män än bland kvinnor

Färdigheterna skiljer sig till viss del mellan könen. Inom räkning är den genomsnittliga poängen högre för männen än för kvinnorna, 290 poäng bland männen och 277 bland kvinnorna. Fördelningen mellan olika kunskapsnivåer skiljer sig också åt, då andelen med höga färdigheter är högre bland männen. Vid uppdelning efter ålder är både andelen med höga färdigheter och den genomsnittliga poängen högre bland männen än bland kvinnorna i alla åldersgrupper. Skillnaden är dock endast signifikant bland de i åldern 30–34 år.

Diagram 2. Vanligare med mycket goda färdigheter bland män

Befolkningen 16–34 år. Fördelning över kunskapsnivåer inom räkning, 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023

Vilken utbildning man läst och i vilken utsträckning man använder sina kunskaper i arbetslivet påverkar färdigheterna och här finns det vissa könsskillnader.

På gymnasiet innehåller naturvetenskapligt och tekniskt program mer matematik än övriga program. Bland de som gick ut gymnasiet våren 2024 hade 20 procent av flickorna och 28 procent av pojkarna läst något av dessa program. Skillnaderna fortsätter bland de som läser eftergymnasiala utbildningar. Av de som tog en examen från en högskoleutbildning våren 2024 hade en markant större andel av männen läst en utbildning inom naturvetenskap eller teknik och tillverkningsvetenskap, 42 procent jämfört med 16 procent bland kvinnorna.

Färdigheter som en person förvärvat genom sin utbildning kan förloras över tid om personen inte använder sina färdigheter i tillräcklig utsträckning inom eller utanför arbetet. I PIAAC ställs frågor kring i vilken utsträckning olika färdigheter används inom och utanför arbetet. Enligt detta använder kvinnor inte räkning i lika hög grad som män vare sig inom eller utanför arbetet¹.

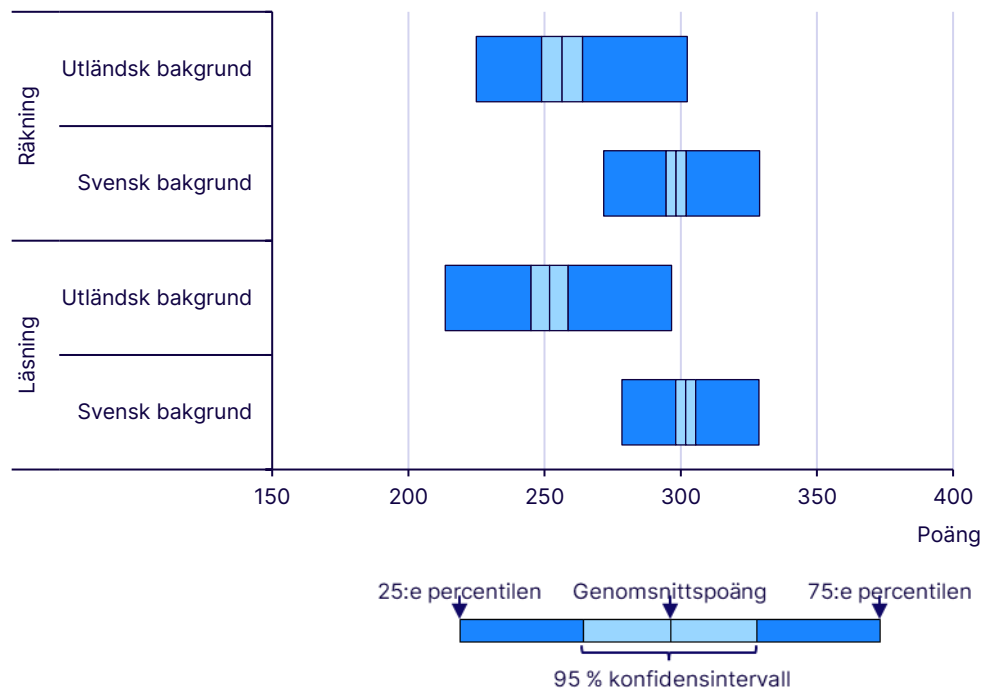
Lägre färdigheter bland personer med utländsk bakgrund.

En tredjedel av de unga vuxna i Sverige har utländsk bakgrund, 24 procent är födda i ett annat land och 8 procent är födda i Sverige men vars föräldrar har invandrat. Den genomsnittliga poängen är lägre bland de med utländsk bakgrund

¹ SCB (2024). Den internationella undersökningen av vuxnas färdigheter 2023. <https://www.scb.se/publikation/54416>.

än bland de med svensk bakgrund. Det gäller både inom läsning och räkning och för både kvinnor och män. Samtidigt är spridningen större bland de med utländsk bakgrund.

Diagram 3. Större variation i färdigheter bland personer med utländsk bakgrund
Befolkningen 16–34 år. Spridning av poäng i läsning och räkning, 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023

Diagram 3 visar spridningen i läs- och räknefärdigheter mätt som interkvartilavstånd, det vill säga avståndet mellan den 25:e och 75:e percentilen. Det innebär att hälften av de unga vuxna ligger inom poängintervallet för den 25:e och 75:e percentilen. Bland de med utländsk bakgrund fick hälften mellan 213 och 297 poäng i läsning. Det motsvarar en spridning i färdigheter på 83 poäng. Bland de med svensk bakgrund var motsvarande intervall 278 till 329 poäng, det vill säga en spridning på 50 poäng. Spridningen är därmed signifikant mindre bland de med svensk bakgrund jämfört med de med utländsk bakgrund.

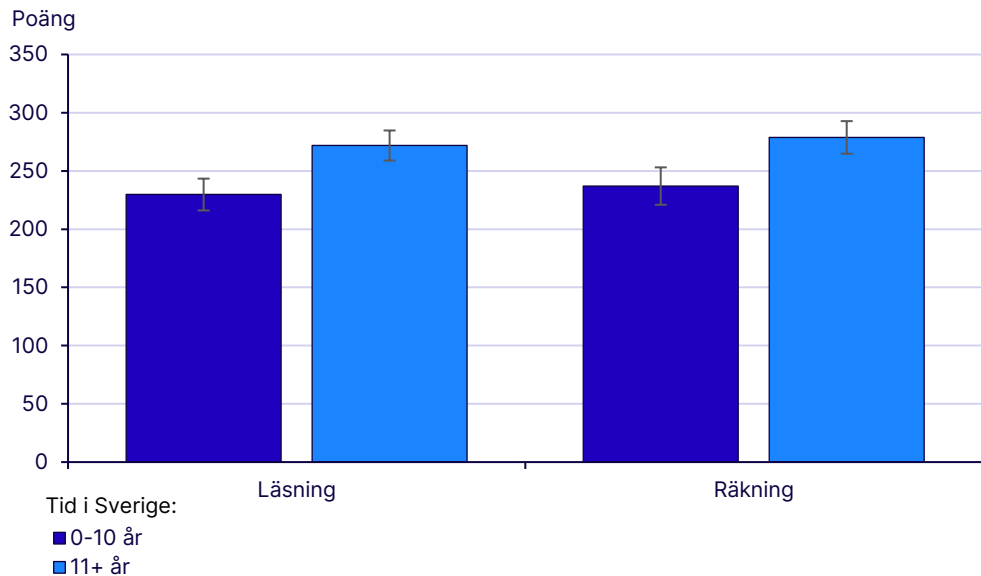
Bland de med utländsk bakgrund fick de utrikes födda en lägre genomsnittspoäng och större spridning än inrikes födda med utrikes födda föräldrar. Skillnaden för spridningen mellan de två grupperna med utländsk bakgrund är dock inte signifikant.

Tid i Sverige och ålder vid invandring har stor betydelse

För personer födda utanför Sverige har tiden i Sverige stor betydelse för deras färdigheter. Det tar tid att lära sig ett nytt språk och att utveckla en tillräcklig nivå i språkfärdigheter för att klara sig väl i ett nytt land, så väl i arbetslivet så som i

samhället. Personer som nyligen anlänt till Sverige har inte lärt sig tillräckligt mycket svenska för att kunna genomföra uppgifter i svenska språket.

Diagram 4. Högre läsfärdigheter bland de som varit i Sverige i över tio år
Utrikes födda 16–34 år. Genomsnittlig poäng i läsning och räkning, 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023

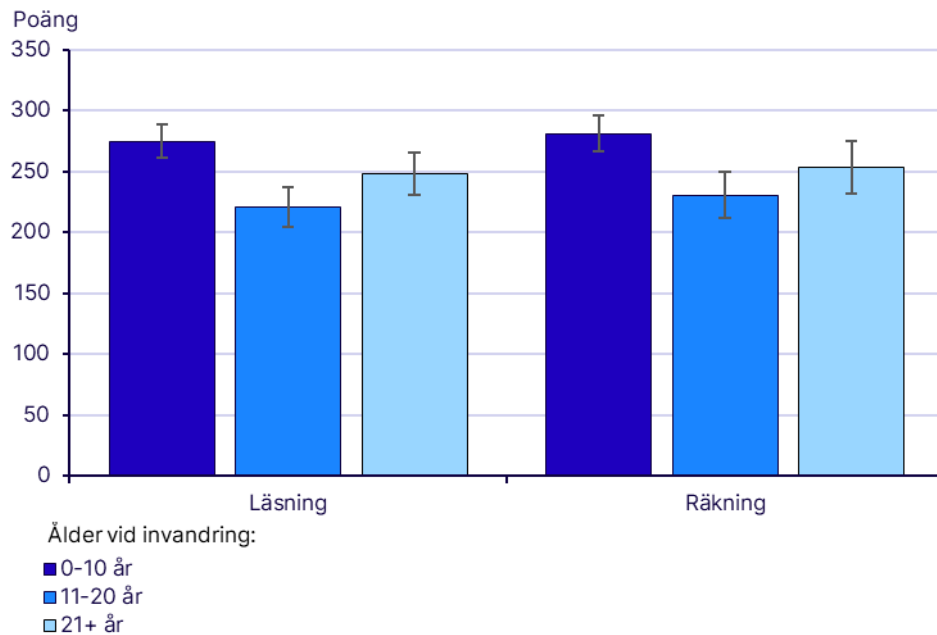
Unga vuxna som har bott i Sverige i mer än tio år har markant högre genomsnittspoäng än de som varit här en kortare tid. Bland de som varit i Sverige en längre tid är även spridningen mindre jämfört med de som invandrat senare, men den skillnaden är inte signifikant.

Bland de utrikes födda unga vuxna i Sverige har ungefär två tredjedelar varit i Sverige högst 10 år och en tredjedel en längre tid.

Hur gammal man är vid invandringstidpunkten har stor betydelse för personens färdigheter. Det är generellt lättare att lära sig ett språk i ung ålder. Att komma som invandrare i skolåldern – särskilt i slutet av grundskolan eller under gymnasiet - kan innebära många utmaningar. Personer som invandrar i den åldern placeras i samma klass som jämnåriga för att följa undervisningen i alla skolämnen samtidigt som de ska lära sig ett helt nytt språk.

Diagram 5. Högre färdigheter bland de som invandrat tidigt i livet

Utrikes födda 16–34 år. Genomsnittlig poäng i läsning och räkning, 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023

De som invandrat före 11 års ålder har signifikant högre poäng än de som invandrat under tonåren. De som invandrat under tonåren har även lägre läsfärdigheter jämfört med de som invandrat efter 20 års ålder. Inom räkning är den skillnaden inte signifikant.

I en forskningsstudie från IFAU² visas en tydlig samvariation mellan ålder vid invandring och kunskaper, som i det fallet mäts via betyg från grundskola och gymnasium. Studien visar att elever som anländer till Sverige före skolstart har högre skolresultat än elever som anländer i äldre åldrar.

Bland de som invandrat efter 20 års ålder är det många som har en eftergymnasial utbildning. De hade troligtvis en god utbildningsbakgrund redan vid invandringen. Personer med tidigare utbildningsvana har lättare att ta till sig ett nytt språk vilket därmed påverkar deras läsfärdigheter positivt.

Stora skillnader beroende på födelselandets utvecklingsnivå

Utrikes föddas färdigheter varierar beroende på varifrån personerna invandrat och på födelselandets utvecklingsnivå. Detta syns tydligt om de utrikes födda grupperas utifrån födelselandets HDI-värde. HDI (Human Development Index) är ett välfärdindex som FN tar fram årligen. I det sorterar länderna efter

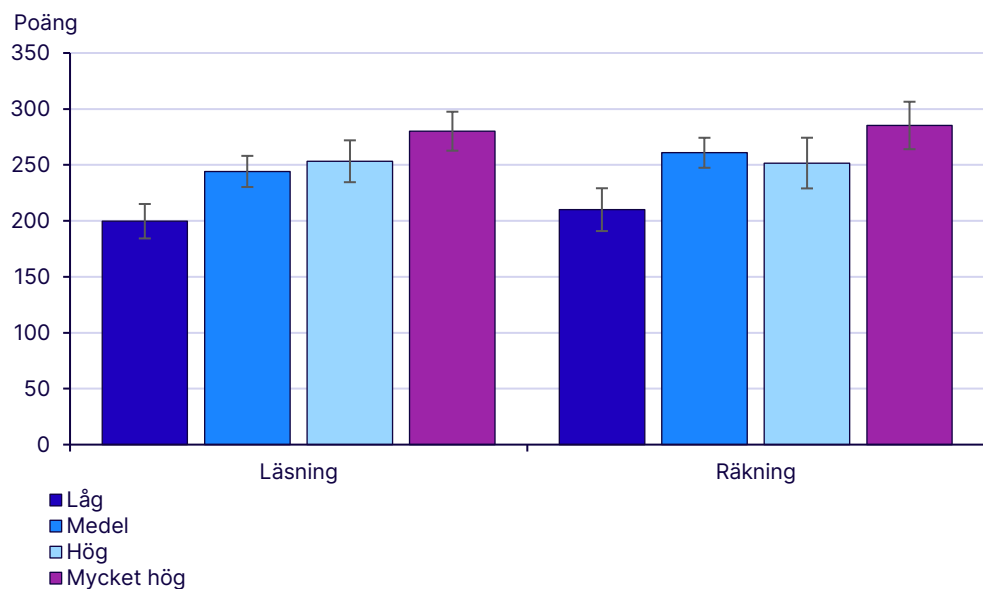
² Grönqvist, H. & Niknami, S. (2020). Studiegapet mellan inrikes och utrikes födda elever. Forskningsrapport 2020. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)

genomsnittliga resultat inom tre grundläggande områden: förväntad livslängd, genomsnittlig utbildningstid och inkomst (BNI per invånare).

Bland utrikes födda är Afghanistan och Somalia de vanligaste födelseländerna med lågt HDI. Syrien och Irak är länder med medelhögt värde, Iran samt Bosnien och Hercegovina har högt värde medan Polen och Finland har mycket högt värde.

Diagram 6. Stora skillnader i färdigheter utifrån födelselandets utvecklingsnivå

Utrikes födda 16–34 år. Genomsnittlig poäng i läsning och räkning i olika födelseregioner enligt HDI, 2023

HDI (Human Development Index) mäter ett lands utvecklingsnivå baserat på utbildning, hälsa och inkomst.

Källa: PIAAC 2023

Bland utrikes födda har de från länder med låg utvecklingsnivå signifikant lägre färdigheter än personer med medel, hög eller mycket hög utvecklingsnivå och de från länder med mycket hög utvecklingsnivå har signifikant högre färdigheter än de övriga. Detta gäller både i läsning och räkning.

Det är fler personer med högst en förgymnasial utbildning från länder med låg utvecklingsnivå, jämfört med personer från länder med mycket hög utvecklingsnivå. Utvecklingsnivån i ett land speglar ofta både utbildningssystemens kvalitet och hur många år i utbildning den vuxna befolkningen i genomsnitt har. Det innebär att utbildningsbakgrunden hos personer som invandrar till Sverige som vuxna varierar beroende på vilket land de kommer från.³

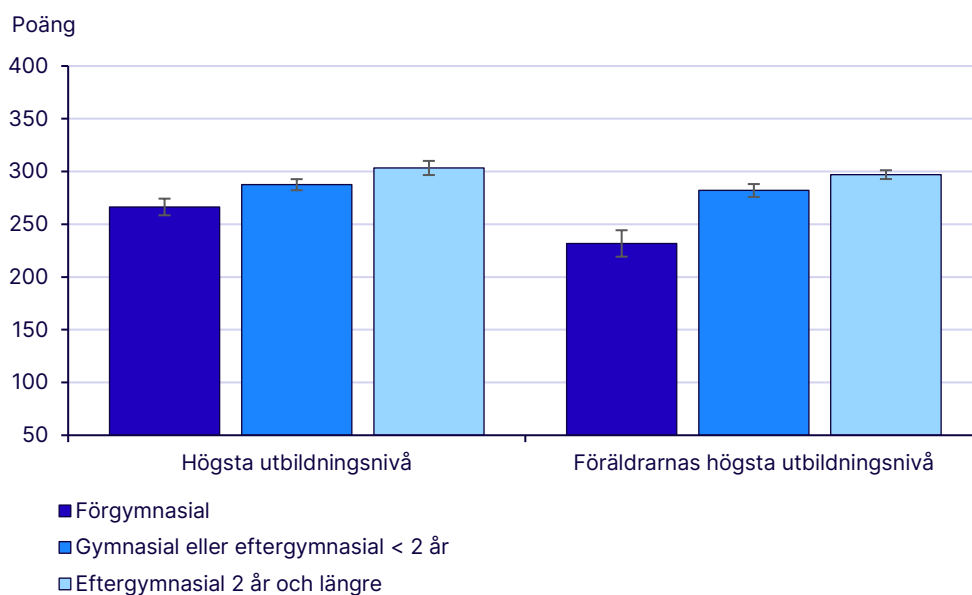
³ SCB, PIAAC Färdigheter och arbete bland utrikes födda

Färdigheter stiger med stigande utbildningsnivå

Utbildning har stor betydelse för en individs färdigheter. För läsfärdigheter är det i genomsnitt 37 poängs skillnad mellan personer som har en eftergymnasial utbildning på minst 2 år och personer med förgymnasial utbildning. De med förgymnasial utbildning är främst unga som ännu inte fullföljt sin gymnasieutbildning.

Diagram 7. Både den egna och föräldrarnas utbildningsnivå har betydelse

Befolkningen 16–34 år. Genomsnittlig poäng i läsning, 2023

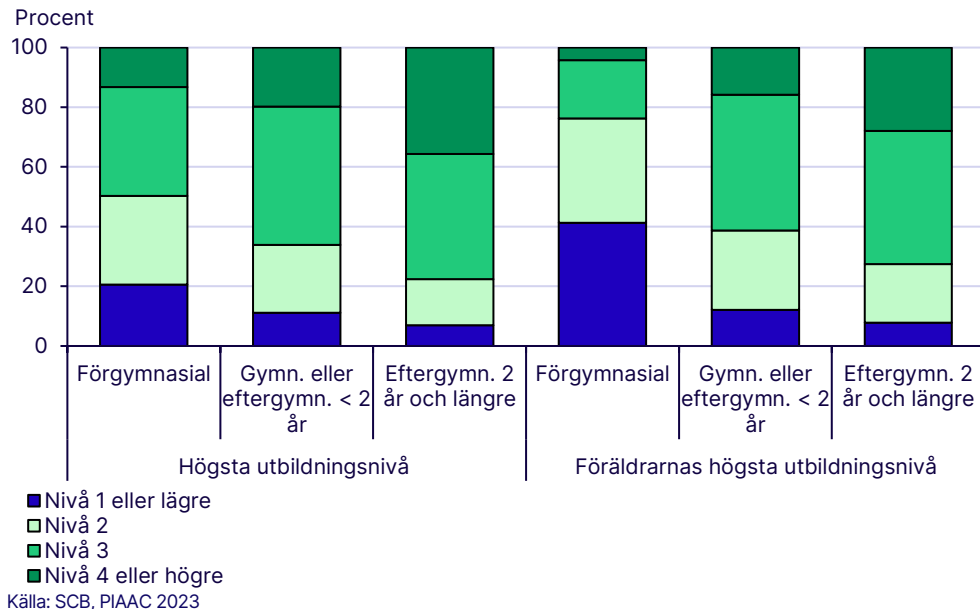

Källa: SCB, PIAAC 2023

Ungdomars utbildningsval påverkas ofta av föräldrarnas utbildning. Ungdomar vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning är mer benägna att fortsätta studera på universitet eller högskola. Föräldrarnas utbildningsnivå har därmed också stor betydelse för den genomsnittliga färdighetsnivån och här är skillnaden större. Personer vars föräldrar endast har en förgymnasial utbildningsnivå har markant lägre genomsnittlig poäng än övriga. Skillnaden i poäng inom läsning mellan personer med föräldrar med en eftergymnasial utbildning på minst 2 år och personer med föräldrar med förgymnasial utbildning är i genomsnitt 65 poäng. Bland de med föräldrar med förgymnasial utbildning har de flesta själv en förgymnasial eller gymnasial utbildning och en stor andel, två tredjedelar, av dem har utländsk bakgrund.

Diagram 8. Stor andel med bristande färdigheter bland de vars föräldrar har högst förgymnasial utbildning

Befolkningen 16–34 år. Andel i olika kunskapsnivåer i läsning, 2023

Utbildningens betydelse för färdigheterna syns även i fördelningen mellan olika kunskapsnivåer. Andelen med bristande läsfärdigheter är markant högst bland de vars föräldrar har en förgymnasial utbildning, 40 procent. Det kan jämföras med 20 procent bland de som själva har en förgymnasial utbildning som sin högsta utbildningsnivå. En stor andel, två tredjedelar, av de med föräldrar med förgymnasial utbildning har utländsk bakgrund. Då det är vanligare med bristande färdigheter bland personer med utländsk bakgrund bidrar detta till den höga andelen med bristande färdigheter. Det är en markant högre andel än inom någon av de andra grupperna.

Både bland de med en längre eftergymnasial utbildning och de vars föräldrar har en längre eftergymnasial utbildning har ungefär tre av fyra goda eller mycket goda läsfärdigheter.

Skillnader mellan olika bostadsområden

Bostadsområden kan delas in på olika sätt, exempelvis efter geografiska regioner eller socioekonomiska förutsättningar. Syftet med avsnittet är att beskriva hur färdigheter skiljer sig mellan bostadsområden med olika socioekonomiska förutsättningar bland unga vuxna.

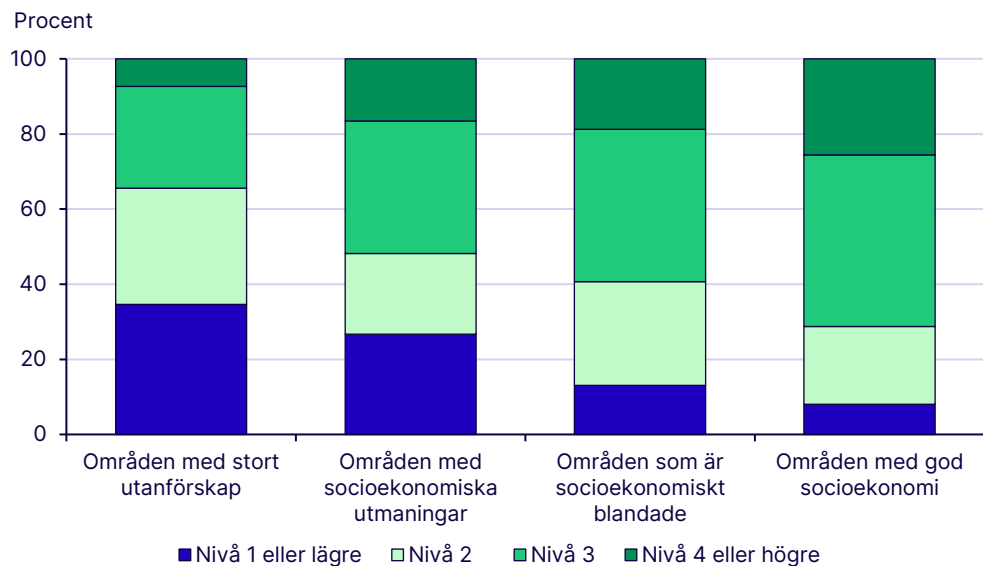
Indelningen av bostadsområden utgår från en analys som har genomförts av SCB i samarbete med Boverket avseende olika bostadsområden i Sverige. I analysen har olika problematik inom bostadsområden vägts in som exempelvis berör bidragsberoende, svag etablering på arbetsmarknaden, trångboddhet och

kriminalitet.⁴ Bostadsområden har för första gången grupperats utifrån statistik om bland annat invånarnas utbildningsnivå, ekonomiska situation och etablering på arbetsmarknaden.

Analyserna visar att 179 områden har flera särskilt stora utmaningar. De här områdena ligger främst i Malmö, Göteborg, Stockholm och i andra större städer. I analyserna visar det sig att sannolikheten för att ett område ska ha särskilt stora utmaningar ökar om det finns en stor andel ensamstående kvinnor, låg andel födda i Sverige och hög andel med högst förgymnasial utbildning.

I analyserna i det här avsnittet redovisas de 179 bostadsområdena med stor problematik när det gäller utanförskap tillsammans. Övriga områden har delats in enligt socioekonomiskt index, som tar hänsyn till andelen boende med låg ekonomisk standard, andelen med förgymnasial utbildning och andelen som haft ekonomiskt bistånd och/eller varit långtidsarbetslösa. Det här innebär att områden som inte har stort utanförskap delas in från områden med utmaningar till områden med goda eller mycket goda förutsättningar.

Diagram 9. Stor andel med bristande färdigheter i områden med stort utanförskap
Befolkningen 16–34 år. Andel i olika kunskapsnivåer i läsning i olika socioekonomiska områdestyper

Källa: SCB, PIAAC 2023

Andelen unga vuxna med bristande läsfärdigheter skiljer sig åt mellan de olika typerna av bostadsområden. I områden med stort utanförskap har omkring 35 procent bristande färdigheter. Det är en signifikant högre andel än bland boende i

⁴ [Fördjupad analys om utanförskap. Slutrapport regeringsuppdrag 2024:2](#)

både områden som är socioekonomiskt blandande och områden med god socioekonomi.

I områden med socioekonomiska utmaningar är andelen med bristande färdigheter lägre och andelen med goda eller mycket goda färdigheter högre än bland de i områden med stort utanförskap. Dessa skillnader är dock inte signifikanta.

Bland boende i områden med god socioekonomi har 70 procent goda eller mycket goda läsfärdigheter, vilket är signifikant större andel än bland boende i alla de övriga områdestyperna.

Samma mönster syns även inom räkning även om skillnaderna mellan de olika bostadsområdena är något mindre. Andelen med bristande färdigheter i räkning är högst bland de i områden med stort utanförskap eller i områden med socioekonomiska utmaningar. Andelen i de områdestyperna är signifikant högre än för de i områden med god socioekonomi.

Det finns tydliga skillnader i utbildningsresultat mellan olika områden, vilket visas i MUCF:s rapport Olika plats - olika liv⁵. Enligt den rapporten är gymnasiebehörigheten lägre och det är färre som tar gymnasieexamen inom fyra år i områden med stora socioekonomiska utmaningar jämfört med områden med goda eller mycket goda förutsättningar. Det är även mindre vanligt att unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar studerar vidare på högskola eller universitet jämfört med unga som bor i andra områdestyper.

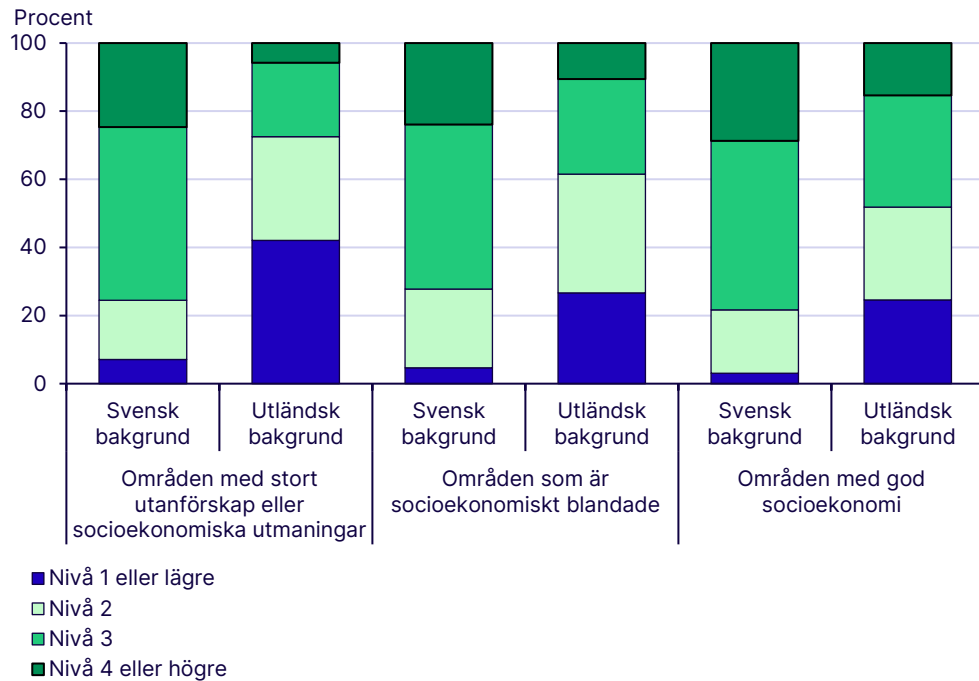
Födelsebakgrund spelar större roll än områdestyp

Skillnaderna mellan bostadsområdena förklaras till viss del av att personer med utländsk bakgrund i genomsnitt har lägre färdigheter än de med svensk bakgrund och att fördelningen av personer med utländsk eller svensk bakgrund är olika i de olika områdena. Antalet unga vuxna i områden med stort utanförskap och i områden med socioekonomiska utmaningar som deltagit i undersökningen är dock för få för att kunna redovisa uppgifter för de med svensk respektive utländsk bakgrund. På grund av detta och att det inte finns några signifikanta skillnader mellan unga vuxna i de områdena har boende i de områdena slagits samman i den fortsatta analysen.

5

Diagram 10. Små skillnader mellan områden för personer med samma födelsebakgrund

Befolkningen 16–34 år. Andel i olika kunskapsnivåer i läsning i olika socioekonomiska områdestyper

Källa: SCB, PIAAC 2023

Bland de unga vuxna är andelen med bristande färdigheter högre och andelen med goda eller mycket goda färdigheter lägre bland de med utländsk bakgrund jämfört med de med svensk bakgrund. Det gäller i alla de tre områdestyperna. Bland de med utländsk bakgrund är andelen med bristande färdigheter högre bland boende i områden med stort utanförskap eller socioekonomiska utmaningar än bland boende i områden med bättre socioekonomi. Skillnaden är dock endast signifikant jämfört med boende i områden med god socioekonomi. I övrigt finns inga signifikanta skillnader mellan boende i olika områdestyperna, varken för de med svensk eller utländsk bakgrund.

I områden med stort utanförskap eller socioekonomiska utmaningar har nästan 70 procent av de unga vuxna utländsk bakgrund. I socioekonomiskt blandade områden och i områden med god socioekonomi är andelen markant lägre, knappt 40 respektive drygt 20 procent. Det finns även skillnader i var de utrikes födda kommer ifrån. I områden med stort utanförskap eller socioekonomiska utmaningar kommer en större del från länder med låg eller medelhög utvecklingsnivå. I områden med god socioekonomi kommer flertalet i stället från länder med hög eller mycket hög utvecklingsnivå.

Unga vuxnas färdigheter i relation till kunskaper från grundskolan

Syfte

En persons färdigheter och kompetens utvecklas i skolan, genom studier och i yrkeslivet. I analyserna studeras om kunskaperna från grundskolan har betydelse för färdigheter bland unga vuxna i åldern 16–34 år.

Studien ger information om utmaningar som unga vuxna utan tillräckliga kunskaper från grundskolan kan stå inför, när det gäller utvecklingen av färdigheter som behövs i vuxenlivet.

De viktigaste resultaten

- Det finns ett starkt samband mellan resultat från grundskolan i form av genomsnittliga betyg från årskurs 9 och färdigheter inom läsning och räkning som mäts i PIAAC. Ju högre genomsnittliga betyg från grundskolan desto högre färdigheter inom läsning och räkning senare i livet. Det här gäller oavsett vilken bakgrund personerna har.
- Oavsett resultat från grundskolan eller individens bakgrund, samvarierar utbildningsnivå i positiv riktning med färdigheter inom läsning och räkning.
- Unga kvinnor har signifikant lägre räknefärdigheter jämfört med män, även för dem som har i stort sett liknande resultat från grundskolan och bakgrund.
- Föräldrars utbildning samvarierar signifikant med färdigheter senare i livet, då personer som har föräldrar med förgymnasial utbildning har signifikant lägre färdigheter.
- Bland dem med högst genomsnittliga betyg från grundskolan finns inga signifikanta skillnader i färdigheter mellan unga vuxna med utländsk och svensk bakgrund. I övriga grupper med lägre genomsnittliga betyg från grundskolan har personer med utländsk bakgrund signifikant lägre färdigheter.

Genomsnittliga betyg från årskurs 9

I den här studien används genomsnittligt betyg för 16 ämnen från årskurs 9 som mått på kunskaper i 15 års åldern efter genomförd grundskola. Färdigheter inom läsning och räkning från PIAAC 2023 används för att mäta färdigheter senare i livet bland 16–24 åringar och 25–34 åringar.

Det är endast de personer som har ett genomsnittligt slutbetyg från svensk skola som ingår i studien. Personer födda utomlands som anlänt i gymnasieålder eller senare till Sverige ingår därför inte i studien. Det här innebär att studien omfattar 92 procent av samtliga i åldern 16–24 år och 77 procent av samtliga i åldern 25–34 år.

Betygssystemen i grundskolan har förändrats över tid, vilket innebär att olika betygssystem gäller för 16–24 åringar och 25–34 åringar. När 16–24-åringarna gick i grundskolan användes det nuvarande betygssystemet A–F, med de godkända betygen A–E och F som ett icke godkänt betyg. För 25–34 åringarna gällde betygssystemet Godkänd, Väl Godkänd och Mycket väl Godkänd. Ej godkänd användes för dem som hade ett icke godkänt betyg.

Meritvärden per person beräknas genom att summera betygsvärden för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg, inklusive svenska eller svenska som andraspråk och matematik. Sedan beräknas det genomsnittliga betyget per person genom att dividera med 16. Betygsvärdena per ämne i slutbetyget varierar mellan 0 för betyget F eller Ej godkänd och 20 för betyget A eller Mycket väl godkänd. De genomsnittliga betygen från årskurs 9 sprider sig därför mellan 0–20 för samtliga i åldern 16–34 år.

Betygssystemen går inte att direkt jämföra mellan 16–24 åringar och 25–34 åringar eftersom de är olika. De genomsnittliga betygen har därför i analysen delats in i kvartiler som representerar 25 procent av samtliga i befolkningen i respektive åldersgrupp.

För både 16–24 åringar och 25–34 åringar är det en större andel av kvinnorna än av männen som tillhör gruppen med högst genomsnittliga betyg från årskurs 9. I gruppen med lägst genomsnittliga betyg finns en större andel av männen än av kvinnorna.

Tabell 2. Andel personer indelade efter genomsnittliga betyg i kvartiler
Befolkningen 16–34 år 2023

Åldersgrupp	Genomsnittligt betyg årskurs 9	Kvinnor Andel i procent	Män Andel i procent
16 - 24	Lägst betygssnitt (0 – 11,7)	18,5	30,0
	Näst lägst betygssnitt (11,8 – 14,4)	21,3	28,7
	Näst högst betygssnitt (14,5 – 16,7)	25,8	23,2
	Högst betygssnitt (16,8 – 20)	34,4	18,1
	Samtliga	100	100
25 - 34	Lägst betygssnitt (0 – 10,9)	21,5	33,7
	Näst lägst betygssnitt (11 – 13,1)	24,0	29,9
	Näst högst betygssnitt (13,2 – 15,8)	25,2	21,1
	Högst betygssnitt (15,9 – 20)	29,3	15,4
		Samtliga	100

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, betyg i årskurs 9.
Inom varje grupp (lägst betygssnitt till högst betygssnitt finns 25 procent av respektive åldersgrupp.

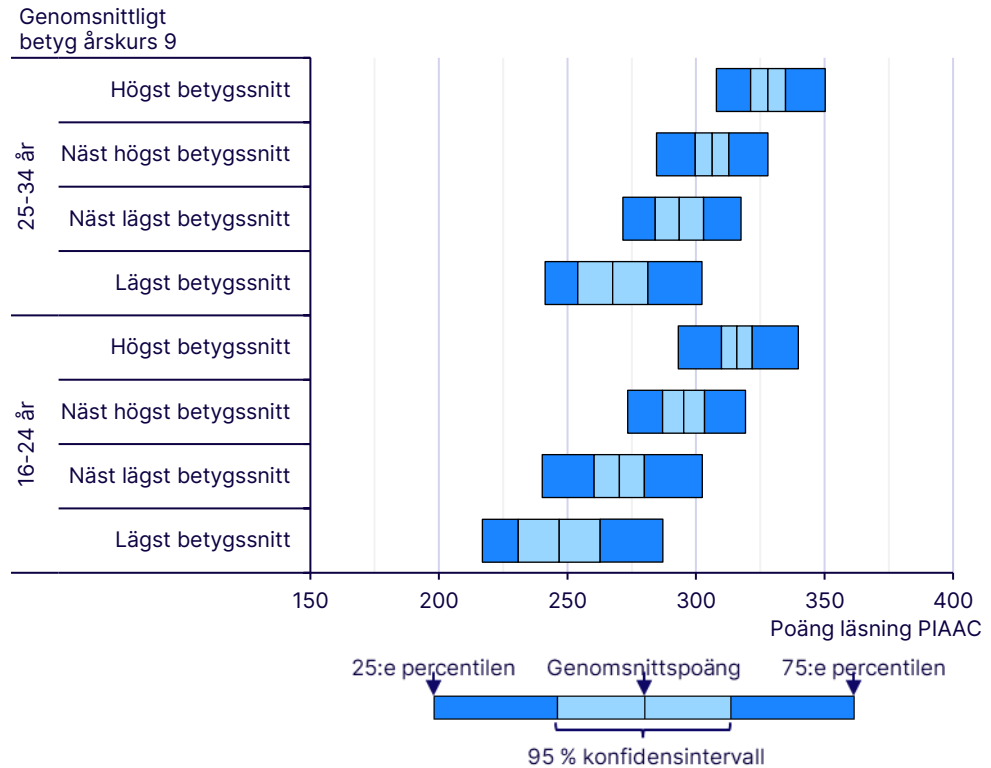
Högre genomsnittliga betyg desto högre läsfärdigheter

Det finns signifikanta skillnader i genomsnittliga poäng inom läsning mellan samtliga grupper baserade på genomsnittliga betyg från årskurs 9, ju högre genomsnittliga betyg desto högre genomsnittliga läsfärdigheter 2023. Det här gäller både de som är 16–24 år och de som är 25–34 år, vid mättillfället av färdigheterna.

För de som är 16–24 år skiljer det i genomsnitt 69 poäng inom läsning mellan de som hade högst genomsnittliga betyg från årskurs 9 och de som hade lägst genomsnittliga betyg. För dem som var 25–34 år vid mättillfället är motsvarande genomsnittliga skillnad 60 poäng inom läsning.

Diagram 11. Högre läsfärdigheter med stigande resultat från grundskolan

Befolkningen 16–34 år som genomfört årskurs 9 i Sverige, Spridning av poäng i läsning 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9

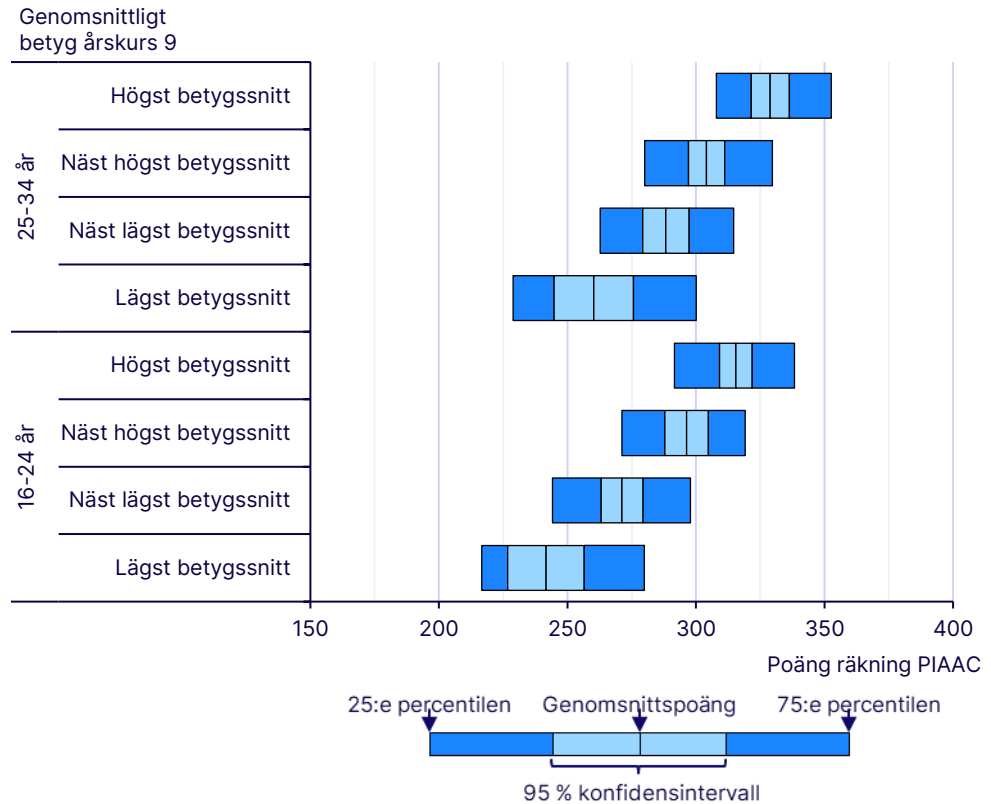
Inom varje grupp (lägst betygssnitt till högst betygssnitt) finns 25 procent av respektive åldersgrupp.

Likartat mönster för räknefärdigheter som för läsfärdigheter

Precis som för läsfärdigheter finns det signifikanta skillnader i genomsnittliga poäng inom räkning mellan samtliga betygsgrupper, ju högre genomsnittliga betyg från årskurs 9 desto högre genomsnittliga räknefärdigheter under 2023. Det här gäller både de som är 16–24 år och de som är 25–34 år vid mätillfället.

Diagram 12. Högre räknefärdigheter med stigande resultat från grundskolan

Befolkningen 16–34 år som genomfört årskurs 9 i Sverige, Spridning av poäng i räkning 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9

Inom varje grupp (lägst betygssnitt till högst betygssnitt) finns 25 procent av respektive åldersgrupp

Kunskapsnivåer bland kvinnor och män

Inga stora skillnader i läsfärdigheter mellan kvinnor och män

Det finns tydliga skillnader i andelen personer med låga respektive höga kunskapsnivåer i läsning, mellan personer med olika resultat från grundskolan. Det här gäller både kvinnor och män. Bland personer som har förhållandevis likartade kunskaper från grundskolan, sett till vilken betygsgrupp de tillhör, finns det inga stora skillnader i fördelningen över kunskapsnivåer i läsning mellan kvinnor och män.

Det är störst andel med bristande läsfärdigheter (nivå 1 eller lägre) bland vuxna i åldern 16–34 år som hade lägst genomsnittliga betyg från grundskolan, 20 procent bland män och 27 procent bland kvinnor. Det här är signifikant högre andelar, jämfört med dem som tillhörde grupperna med högst och näst högst genomsnittliga betyg från grundskolan. I de två grupperna är andelen unga kvinnor och män med bristande läsfärdigheter försumbara.

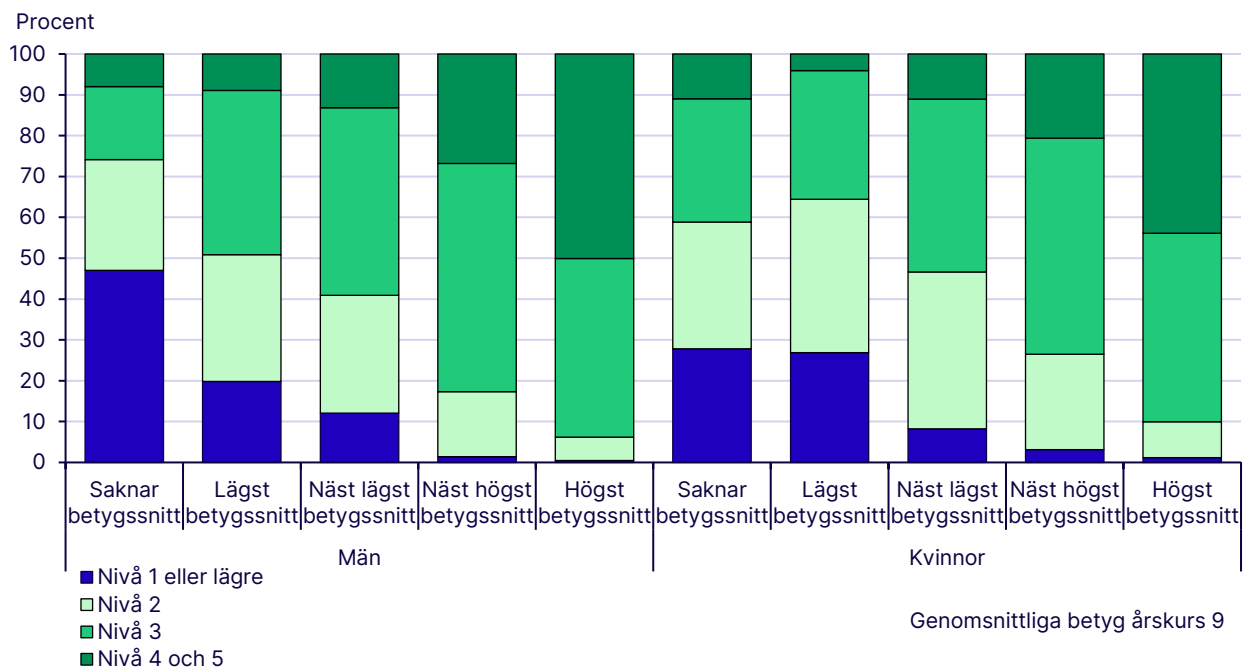
Andelen med goda eller mycket goda läsfärdigheter (nivå 3, 4 och 5) är drygt 90 procent bland både män och kvinnor i åldern 16–34 år som hade högst

genomsnittliga betyg från grundskolan. Det är en tydligt större andel, jämfört med dem som tillhörde betygsgrupperna med näst lägst och lägst resultat från grundskolan.

Andelen med bristande läsfärdigheter är högst bland personer som inte har genomfört årskurs 9 i Sverige. I den här gruppen är det en signifikant lägre andel av kvinnorna jämfört med männen som har brister i sina läsfärdigheter.

Diagram 13. Störst andel med höga kunskapsnivåer i läsning bland personer med höga genomsnittliga betyg från grundskolan

Befolkningen 16–34 år. Andel inom varje kunskapsnivå i läsning 2023.

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9. Inom varje grupp (lägst betygssnitt till högst betygssnitt) finns 25 procent av samtliga.

Större andel män än kvinnor med höga kunskapsnivåer i räkning

Liknande mönster syns för räknefärdigheter som för läsfärdigheter när det gäller sambandet mellan resultat från grundskolan och färdigheter senare i livet. Inom räknefärdigheter finns det däremot signifikanta skillnader mellan kvinnor och män som har i stort sett liknande resultat från grundskolan, det vill säga tillhör samma kvartil av genomsnittliga betyg. Männen har signifikant högre räknefärdigheter jämfört med kvinnorna.

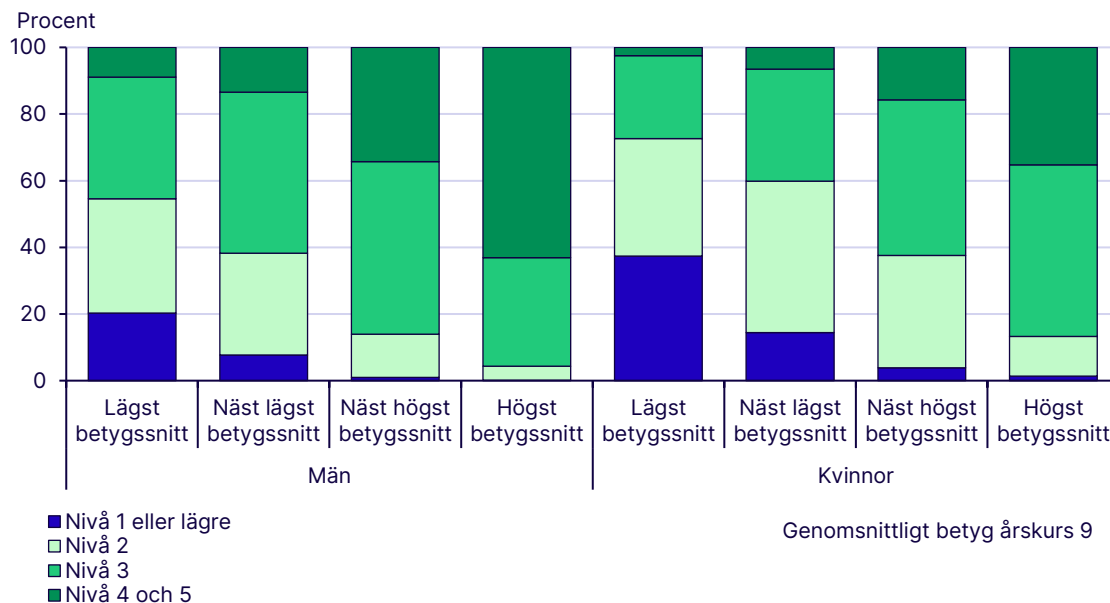
För både kvinnor och män syns ett samband mellan resultat från grundskolan och räknefärdigheter i vuxen ålder. Det är betydligt större andelar av kvinnor respektive av män inom kunskapsnivå 4 och 5 i räkning bland dem med högst genomsnittliga betyg från grundskolan, jämfört med dem med lägst genomsnittliga betyg.

Det motsatta mönstret syns för både kvinnor och män när det gäller andelen med bristande räknefärdigheter (nivå 1 eller lägre), ju lägre resultat från grundskolan desto större andelar med bristande räknefärdigheter senare i livet.

För gruppen med lägst genomsnittliga betyg från grundskolan är det betydligt större andel av kvinnorna än av männen som har brister i sina räknefärdigheter, 37 procent av kvinnorna jämfört med 20 procent av männen.

Oavsett resultat från grundskolan finns det tydliga skillnader mellan kvinnor och män i andelen som uppnår goda eller mycket goda kunskapsnivåer (3, 4 och 5) i räkning. Det är en signifikant större andel av männen än av kvinnorna som uppnår de högsta kunskapsnivåerna i räkning. Det här gäller inom samtliga fyra betygsgrupper.

Diagram 14. Större andel med höga kunskapsnivåer i räkning bland män jämfört med kvinnor
Befolkningen 16–34 år. Andel inom varje kunskapsnivå i räkning 2023.

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9.
Inom varje grupp (lägst betygssnitt till högst betygssnitt) finns 25 procent av samtliga.

Starkt samband mellan resultat från grundskolan och färdigheter senare i livet inom alla åldersgrupper

Erfarenheter från studier på gymnasial eller eftergymnasial nivå eller kunskaper förvärvade inom yrkeslivet kan förväntas bidra till en positiv utveckling av färdigheter över tid bland unga vuxna.

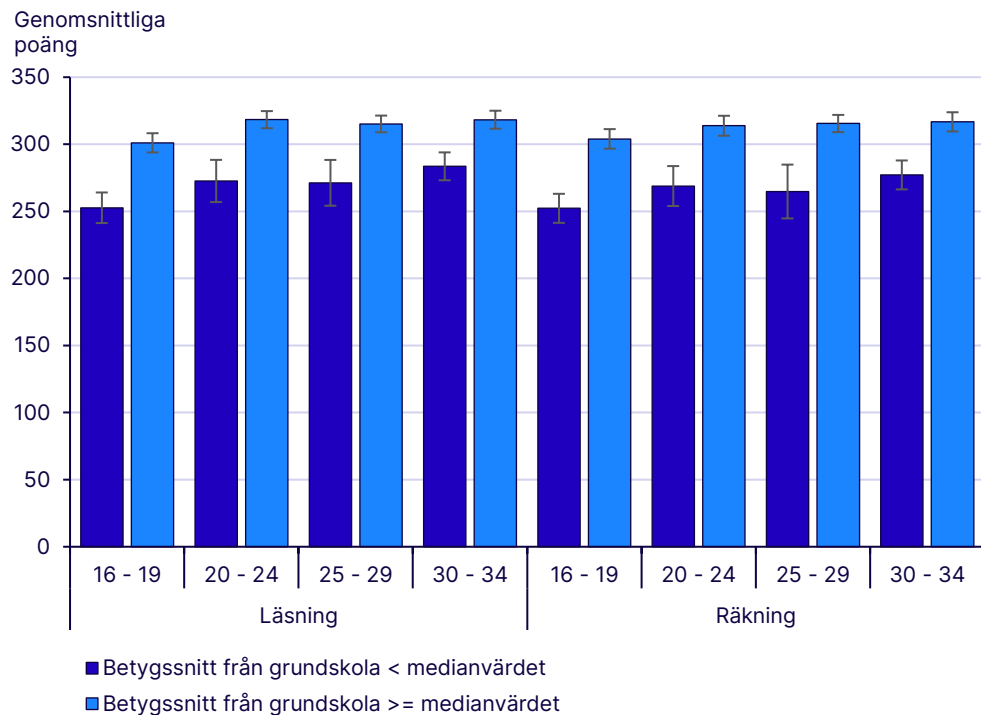
Det här speglas av att 16–19 åringar som i de flesta fall befinner sig i gymnasiala studier har signifikant lägre färdigheter inom läsning och räkning jämfört med 20–24 åringar som oftast har avslutat sina gymnasiala studier och 30–34 åringar där en stor andel även har avslutat eftergymnasiala studier.

För både räkning och läsning har 20–34 åringar signifikant högre genomsnittliga poäng, jämfört med 16–19 åringarna. Det gäller både de med lägre genomsnittliga betyg från grundskolan än medianvärdet och de som hade genomsnittliga betyg från grundskolan motsvarande medianvärdet eller högre. Mellan åldersgrupperna 20–24 år, 25–29 år och 30–34 år syns inga signifikanta skillnader i genomsnittliga poäng inom läsning och räkning.

Inom samtliga åldersgrupper från 16–34 år har de som tillhör gruppen med högre resultat från grundskolan, signifikant högre genomsnittliga poäng inom läsning och räkning, jämfört med de med lägre resultat. Det här innebär att det syns ett samband mellan resultat från grundskolan och genomsnittliga färdigheter senare i livet bland unga vuxna inom alla åldersgrupper.

Diagram 15. Starkt samband mellan kunskaper från grundskolan och färdigheter senare i livet för unga vuxna oavsett ålder

Befolkningen 16–34 år. Genomsnittliga poäng i läsning och räkning 2023.

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan. Betyg i årskurs 9. Inom varje grupp (betygssnitt < medianen och betygssnitt >= medianen) finns 50 procent av respektive åldersgrupp 16-24 år och 25-34 år.

Inga tydliga skillnader i färdigheter mellan personer med svensk och utländsk bakgrund bland de med höga resultat från grundskolan

Tidigare i rapporten har det visat sig att unga vuxna i åldern 16–34 år med utländsk bakgrund har lägre genomsnittliga färdigheter inom läsning och räkning än personer med svensk bakgrund. Personer med utländsk bakgrund är antingen födda utomlands eller är födda i Sverige och har föräldrar som är födda

utomlands. Här undersöks om skillnaderna i färdigheter mellan personer med utländsk och svensk bakgrund kvarstår oavsett vilken nivå på genomsnittliga betyg de har från årskurs 9. Resultaten avser endast dem som har genomfört årskurs 9 i Sverige.

Det finns ett tydligt förhållande i positiv riktning mellan genomsnittliga betyg från grundskolan och läs- respektive räknefärdigheter senare i livet, för både personer med svensk och utländsk bakgrund. Skillnaden i genomsnittliga poäng i läsning mellan de som hade högst genomsnittliga betyg och de som hade lägst genomsnittliga betyg är 49 poäng för dem med svensk bakgrund och 90 poäng för dem med utländsk bakgrund. Motsvarande skillnad i räkning är 58 poäng för dem med svensk bakgrund och 94 poäng för dem med utländsk bakgrund.

Skillnaden i genomsnittliga poäng är betydligt större bland dem med utländsk bakgrund, vilket kan ha olika orsaker. Födelseland och ålder vid invandring har troligen betydelse här, då det finns en större andel som har invandrat innan skolstart eller är födda i Sverige bland dem med höga genomsnittliga betyg från grundskolan, jämfört med dem med låga genomsnittliga betyg från grundskolan. Bland dem med lägst genomsnittliga betyg finns det en relativt stor andel utrikes födda som har invandrat till Sverige i tonåren, vilket gör att de inte haft lika lång tid på sig att utveckla tillräckliga färdigheter inom svenska språket.

I en forskningsstudie från IFAU⁶ visas en tydlig samvariation mellan ålder vid invandring och kunskaper, som i det här fallet mäts via betyg från grundskola och gymnasium. Studien visar att elever som anländer till Sverige före skolstart har högre skolresultat än elever som anländer i äldre åldrar. En SCB rapport⁷ om skillnader i färdigheter mellan utrikes och inrikes födda visar att andelen med brister i sina läsfärdigheter är betydligt lägre bland utrikes födda som invandrat i åldern 0–8 år, jämfört med dem som kom till Sverige i äldre åldrar.

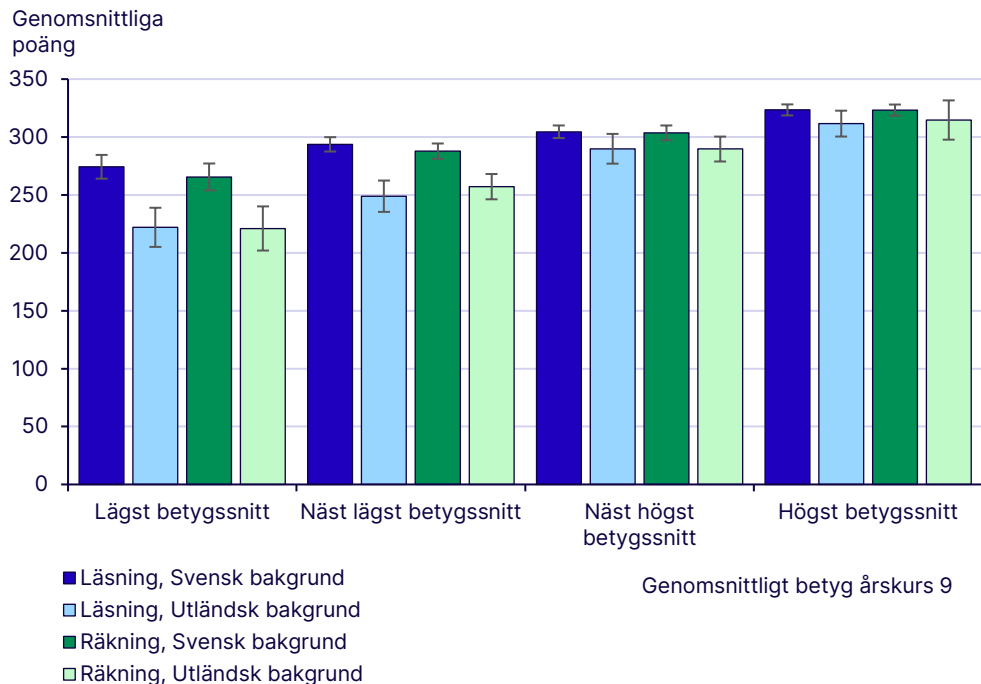
Inom samtliga betygsgrupper, förutom bland de med högst genomsnittliga betyg från grundskolan, har personer med svensk bakgrund signifikant högre genomsnittliga poäng jämfört med de med utländsk bakgrund. För de med högst genomsnittliga betyg, finns inga tydliga skillnader i genomsnittliga färdigheter senare i livet mellan personer med svensk och utländsk bakgrund.

⁶ Grönqvist, H. & Niknami, S. (2020). Studiegapet mellan inrikes och utrikes födda elever. Forskningsrapport 2020. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)

⁷ SCB (2026). Färdigheter, utbildning och arbete bland utrikes födda.
https://www.scb.se/contentassets/23b74e629585468b8b31fd9cf5f8f8d7/uf0546_2022a01_br_a40br2601.pdf

Diagram 16. Inga tydliga skillnader i färdigheter mellan personer med olika bakgrund bland de med höga genomsnittliga betyg från grundskolan

Befolkningen 16–34 år med genomsnittligt betyg från årskurs 9. Poängresultat 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9.
Inom varje grupp (lägst betygssnitt till högst betygssnitt) finns 25 procent av samtliga.

Utbildningsnivå i förhållande till färdigheter bland unga vuxna

Studien täcker unga vuxna i åldern 16–34 år, vilket gör att de yngsta befinner sig inom gymnasiala studier medan de äldre i stor utsträckning har fullföljt gymnasiala studier och i viss utsträckning även eftergymnasiala studier. Både de internationella och nationella rapporterna baserade på PIAAC⁸ har visat att utbildningsnivå är starkt positivt relaterad till färdigheter. Efter grundskolan utvecklas därför färdigheter inom läsning och räkning genom att delta i gymnasiala och eftergymnasiala studier.

Det är därför viktigt att få en överblick över hur kunskaperna från grundskolan i kombination med studier på gymnasial och eftergymnasial nivå är relaterade till färdigheter bland unga vuxna efter att de lämnat grundskolan.

⁸ OECD (2024), *Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?: Survey of Adult Skills 2023*, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b263dc5d-en>.
SCB (2024). Den internationella undersökningen av vuxnas färdigheter 2023. <https://www.scb.se/publikation/54416>.

Gymnasiala och eftergymnasiala studier är positivt relaterade till färdigheter oavsett resultat från grundskolan

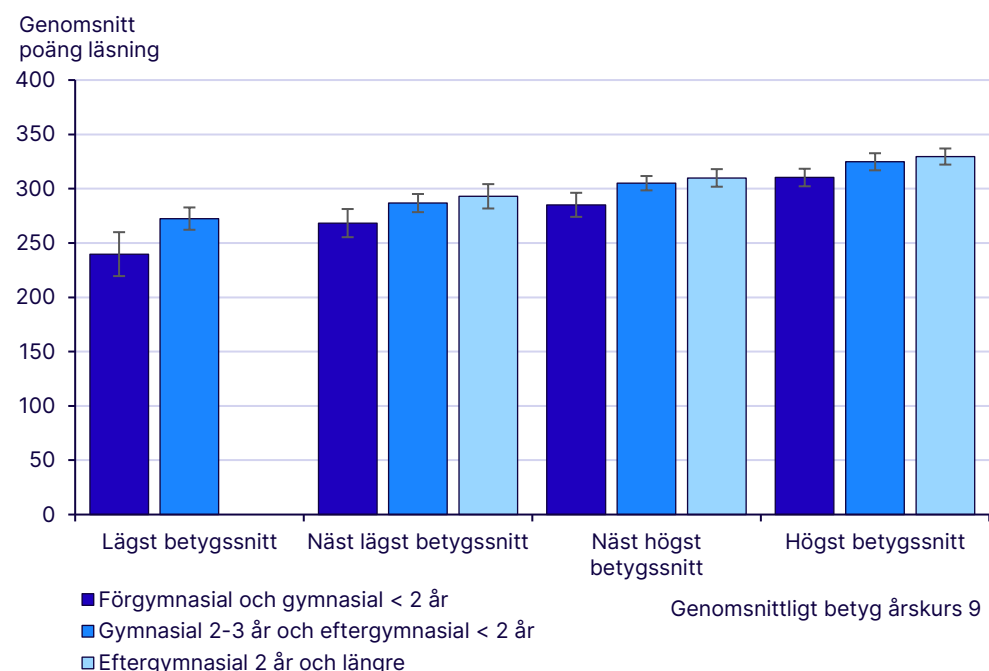
För förgymnasialt utbildade har de med högst genomsnittliga betyg från grundskolan signifikant högre läsfärdigheter under 2023 än personer med lägre betyg från grundskolan. Skillnaderna i genomsnittliga poäng i läsning är signifikanta mellan samtliga betygsgrupper förutom mellan de som har näst lägst genomsnittsbetyg och de som har näst högst genomsnittsbetyg. Liknande mönster syns för de med gymnasial utbildning – ju högre genomsnittliga betyg från grundskola desto högre genomsnittliga poäng i läsning senare i livet.

Resultaten tyder på att utbildning har betydelse. För personer med de lägsta genomsnittsbetygen från grundskolan har de som genomfört en gymnasial- eller kort eftergymnasial utbildning signifikant högre genomsnittliga poäng i läsning, jämfört med de som har en förgymnasial utbildning.

De som har genomfört en eftergymnasial utbildning på minst två år har signifikant högre genomsnittliga poäng i läsning, jämfört med de med förgymnasial utbildning, oavsett genomsnittliga betyg från grundskolan. Mellan dem med gymnasial eller kort eftergymnasial utbildning och dem med eftergymnasial utbildning på minst 2 år finns inga signifikanta skillnader i genomsnittliga poäng i läsning.

Diagram 17. Det finns ett positivt samband mellan utbildning och läsfärdigheter, oavsett resultat från grundskolan

Befolkningen 16–34 år med genomsnittligt betyg från årskurs 9. Poängresultat 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9.
Inom varje grupp (lägst betygssnitt till högst betygssnitt) finns 25 procent av samtliga.

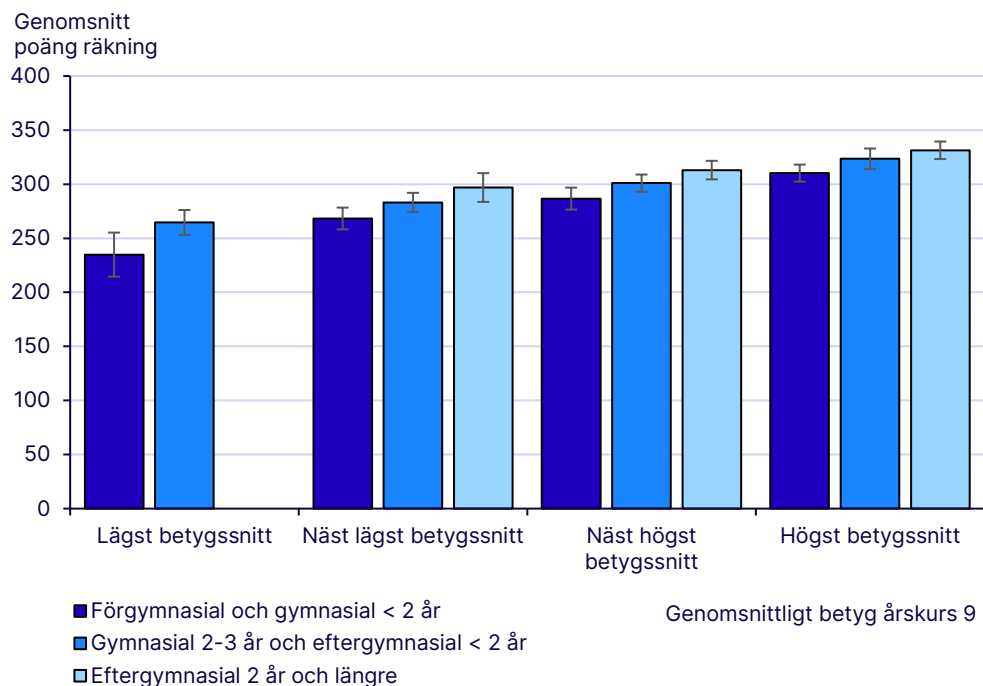
Liknande mönster för räknefärdigheter som för läsfärdigheter

Relationen mellan kunskaper från grundskolan och räknefärdigheter för personer med olika utbildningsnivå följer ett liknande mönster som för läsfärdigheter. För personer med förgymnasial, gymnasial eller kort eftergymnasial utbildning har personer med högre genomsnittliga betyg från grundskolan högre färdigheter inom räkning senare i livet. Det här gäller även personer med en längre eftergymnasial utbildning, men där är det endast signifikanta skillnader mellan dem med högst genomsnittliga betyg från grundskolan och de inom grupperna med lägre genomsnittliga betyg.

Precis som för läsning har en gymnasieutbildning eller kort eftergymnasial utbildning en positiv relation till räknefärdigheter senare i livet för de som hade lägst genomsnittliga betyg från årskurs 9.

Diagram 18. Det finns ett positivt samband mellan utbildning och räknefärdigheter, oavsett resultat från grundskolan

Befolkningen 16–34 år med genomsnittligt betyg från årskurs 9. Poängresultat 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9.
Inom varje grupp (lägst betygssnitt till högst betygssnitt) finns 25 procent av samtliga.

Bakgrundsfaktorer som samvarierar med färdigheter bland unga vuxna

Det har visat sig av tidigare resultat att det finns flera faktorer som har betydelse för färdigheter bland unga vuxna i åldern 16–34 år. Resultat från grundskolan i form av genomsnittliga betyg från årskurs 9 och individens bakgrund samvarierar med färdigheter. Individens bakgrund speglas i den här studien av ålder, kön, utbildningsnivå, föräldrars utbildning och utländsk bakgrund.

För att beskriva hur individens bakgrund, utbildning och resultat från grundskolan samvarierar med färdigheter bland unga vuxna har regressionsanalyser genomförts för personer i åldern 16–24 år och 25–34 år.

Analysen tar inte hänsyn till samtliga faktorer som samvarierar med färdigheter. Det här gäller bland annat arbetsmarknadsrelaterade faktorer, där användning av färdigheter i yrkeslivet och deltagande i personalutbildning kan antas bidra till att individer bibehåller och utvecklar färdigheter. Även deltagande i olika former av lärandeaktiviteter och användning av färdigheter utanför arbetet kan antas utveckla individens färdigheter i positiv riktning.

De faktorer som används för att spegla individens bakgrund har visat sig ha ett samband med variationen i färdigheter i flera andra studier, bland annat i OECD:s rapport om vuxnas färdigheter från 2024.⁹

Starkt samband mellan resultat från grundskolan och färdigheter senare i livet för personer med liknande bakgrund

En studie genomförd av Skolverket¹⁰ visar på ett tydligt samband mellan betyg från årskurs 9 och PISA resultat i läsförståelse respektive matematik bland 15-åriga elever, även när hänsyn tas till individens bakgrund.

Syftet med studien baserad på PIAAC resultat i läsning och räkning är att se ifall det finns samband mellan resultat från grundskolan och färdigheter senare i livet. Analysen visar att resultat från grundskolan i form av genomsnittliga betyg från årskurs 9 har ett starkt samband med läsfärdigheter senare i livet bland 16–24 åringar.

I den här analysen har genomsnittliga betyg delats in i percentiler från 1 till 10 efter stigande resultat från grundskolan, där varje percentil motsvarar 10 procent av åldersgruppen. I genomsnitt ökar läsfärdigheter signifikant med 7 poäng när genomsnittsbetygen från grundskolan stiger med en percentil. Det här gäller för personer med liknande bakgrund avseende föräldrars utbildning, kön, ålder och inrikes- eller utrikes född.

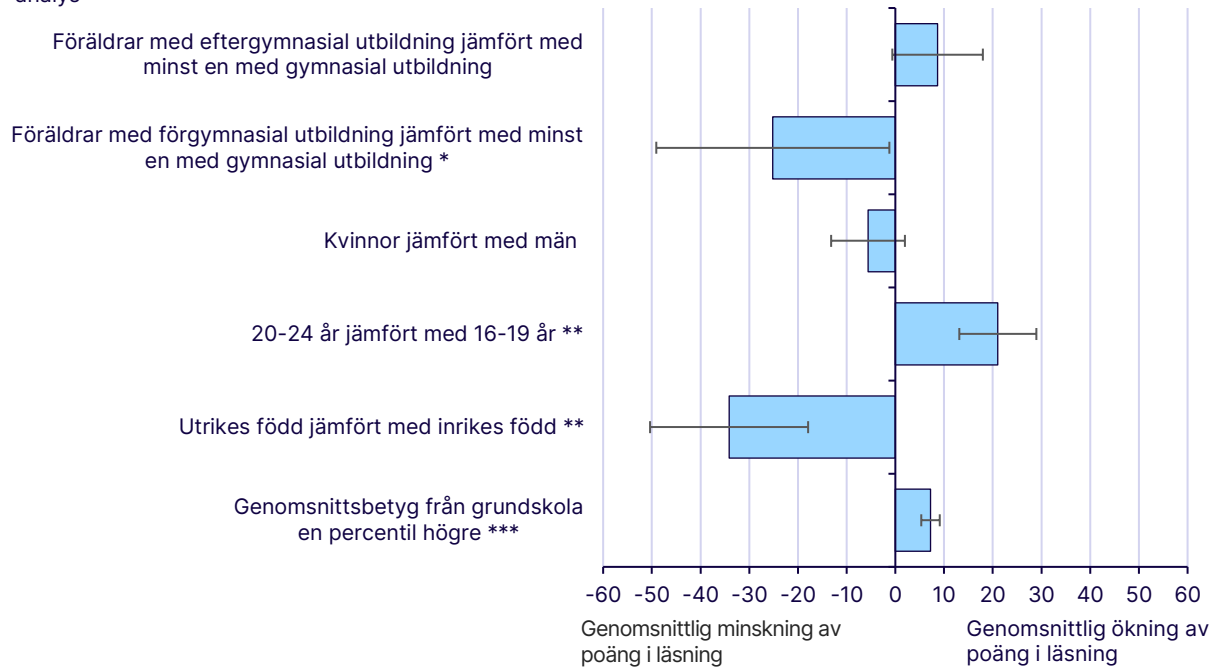
⁹ OECD (2024), *Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World?: Survey of Adult Skills 2023*, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b263dc5d-en>.

¹⁰ Skolverket (2025). PISA 2022 och betygen. Analys av sambanden mellan betyg och resultat i PISA 2022.

Resultaten från analysen stämmer väl överens med resultaten från en norsk studie baserad på PIAAC 2012¹¹. I den studien framkom det att genomsnittliga slutbetyg från obligatorisk skola i Norge samvarierade signifikant med räknefärdigheter bland 16–24 åringar.

Diagram 19. Samband mellan resultat från grundskolan, individens bakgrund och läsfärdigheter bland 16–24 åringar
Befolkningen 16–24 år med genomsnittligt betyg från årskurs 9. Genomsnittlig skillnad i poäng i läsning 2023

Bakgrundsfaktorer i analys

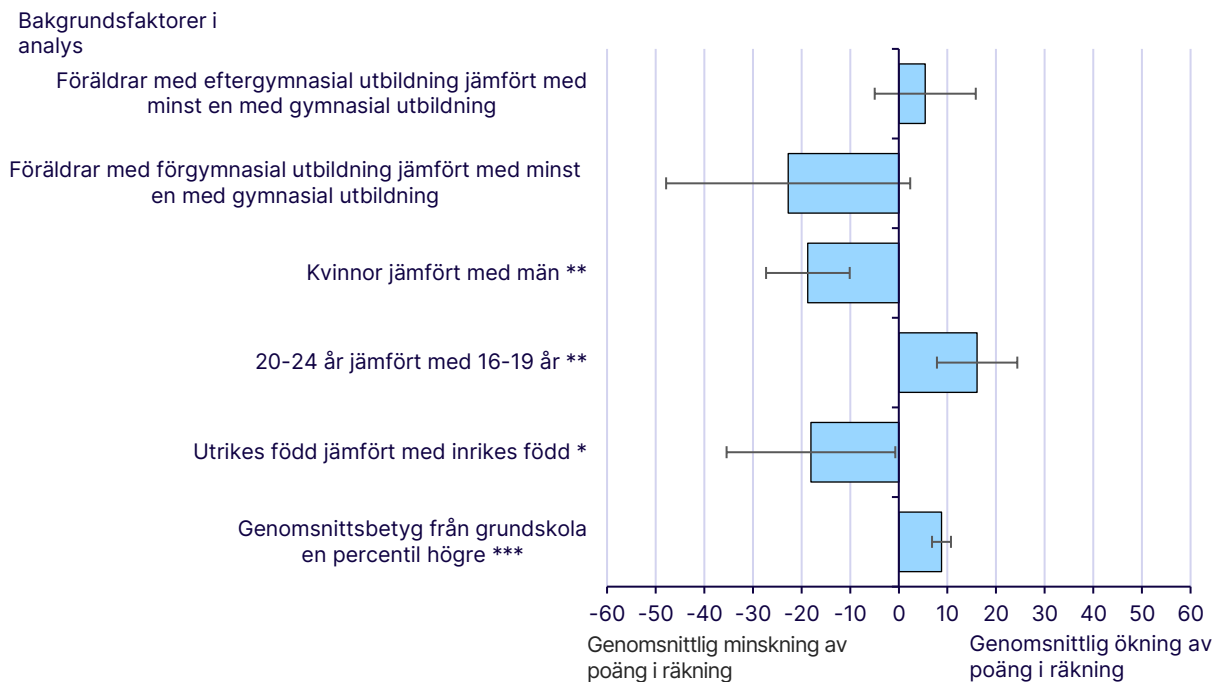
Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9.

Förklaringsgrad: 0,41. p-värde som visar statistisk signifikans: $p < 0,001$ (***), $P < 0,01$ (**), $p < 0,05$ (*), som är en indikator av hur starkt sambandet är.

¹¹ Barth, E., Keute, A. L., Schöne, P., von Simson, K., & Steffensen, K. (2019). NEET status and early versus later skills among young adults: Evidence from linked register-PIAAC data.

Diagram 20. Samband mellan resultat från grundskolan, individens bakgrund och räknefärdigheter

Befolkningen 16–24 år med genomsnittligt betyg från årskurs 9. Genomsnittlig skillnad i poäng i räkning 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9.

Förklaringsgrad: 0,38. p-värde som visar statistisk signifikans: $p < 0,001$ (***), $P < 0,01$ (**), $p < 0,05$ (*), som är en indikator av hur starkt sambandet är.

Personer födda utomlands har signifikant lägre färdigheter

Personer som är födda utomlands har signifikant lägre genomsnittliga färdigheter i svenska språket jämfört med personer födda i Sverige, även när personer med i stort sett liknande resultat från grundskolan och liknande bakgrund jämförs. Sambandet mellan resultat från grundskolan och färdigheter är starkare för läs- än för räknefärdigheter.

Det finns ett antal viktiga faktorer som inte tas med i analysen och som samvarierar med färdigheter bland utrikes födda. Det här gäller bland annat ålder vid invandring – personer som invandrat i högstadiet- eller gymnasieålder har signifikant lägre färdigheter, jämfört med dem som invandrat i de lägre årskurserna eller innan skolstart. Det tas heller inte hänsyn till hur länge personerna har varit i Sverige vid mätillfället – personer som varit kort tid i Sverige har signifikant lägre resultat i läs- och räknefärdigheter i svenska språket, jämfört med personer som varit längre tid i Sverige.

Ålder och utbildning samvarierar positivt med färdigheter bland 16–24 åringar

Även ålder samvarierar signifikant med läsfärdigheter bland 16–24 åringar, då personer i åldern 20–24 år i genomsnitt har 21 poäng mer i läsning, jämfört med personer i åldern 16–19 år. Det här gäller personer med i stort sett liknande resultat från grundskolan och liknande bakgrund avseende föräldrars utbildning,

kön och födelseland. Åldern speglar även att 20–24 åringar har avslutat en gymnasieutbildning i betydligt större utsträckning än 16–19 åringar, vilket kan antas bidra till ökade färdigheter i den äldre åldersgruppen.

Det finns inga signifikanta skillnader i läsfärdigheter mellan kvinnor och män med liknande resultat från grundskolan och liknande bakgrund. Det finns däremot signifikanta skillnader i räknefärdigheter till mennens fördel.

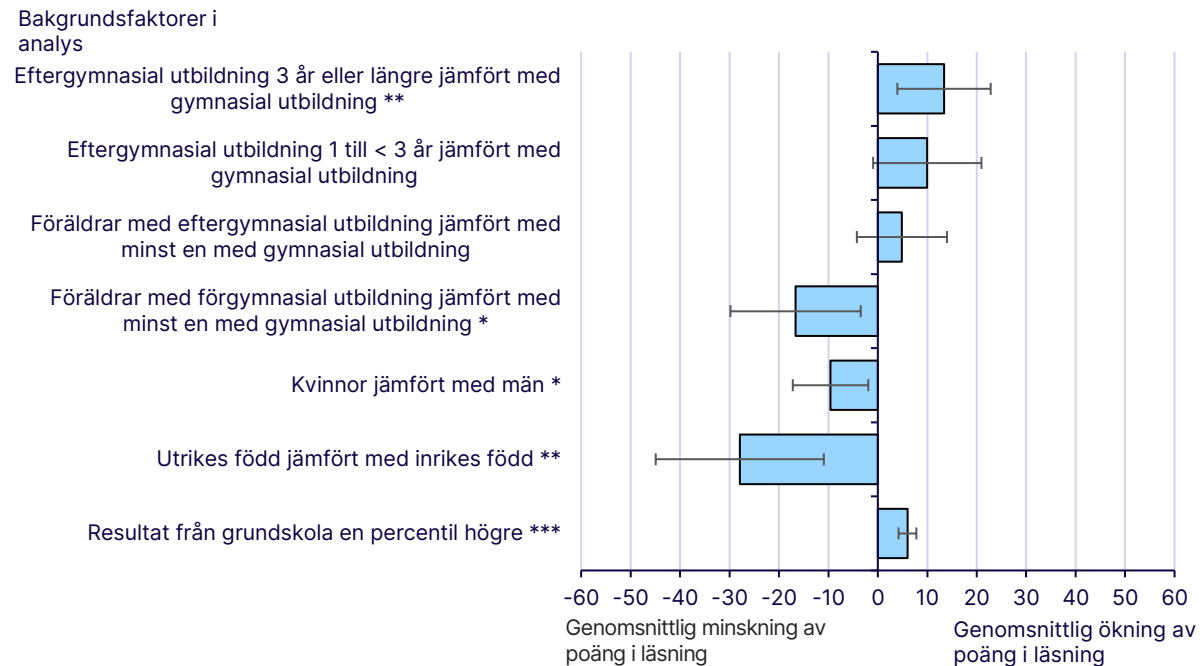
Socioekonomisk bakgrund spelar roll för läsfärdigheter bland 16–24 åringar

Socioekonomisk bakgrund speglas i analysen av föräldrars utbildningsnivå. När unga vuxna med liknande bakgrund och i stort sett liknande resultat från grundskolan jämförs, har personer med föräldrar med förgymnasial utbildning signifikant lägre färdigheter inom läsning än personer för vilka minst en förälder har gymnasial utbildning. Det finns inga signifikanta skillnader i räknefärdigheter mellan personer med föräldrar med kort eller lång utbildning.

Resultat från grundskolan har betydelse även bland 25–34 åringar

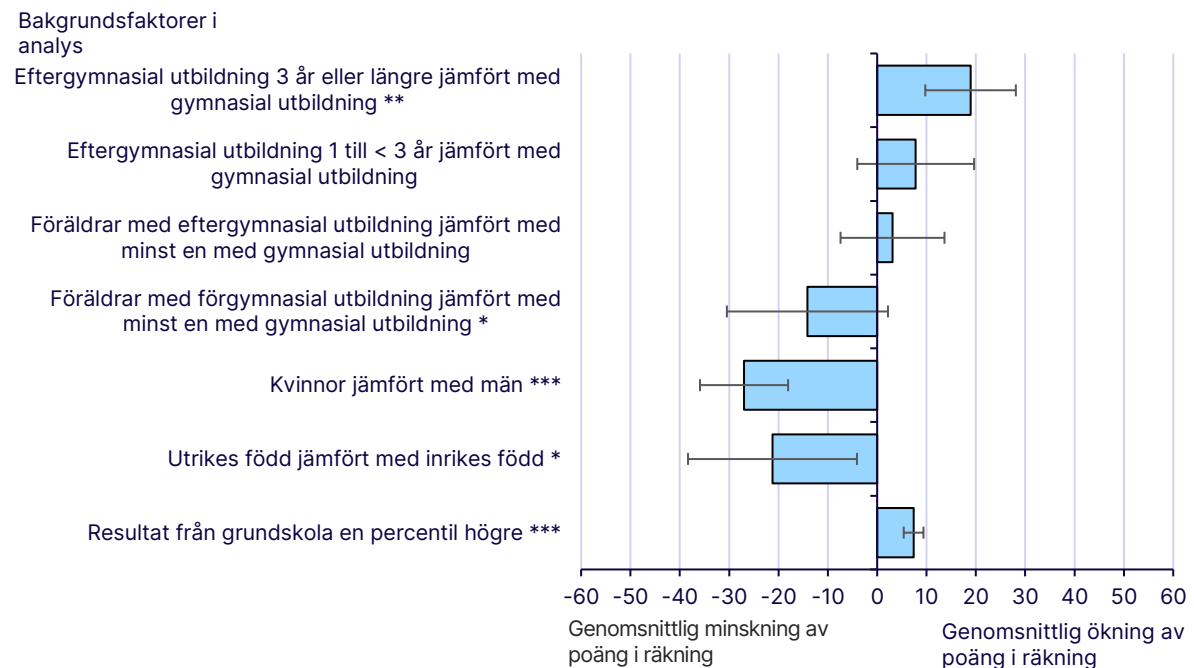
Även för 25–34 åringar finns ett starkt samband mellan resultat från grundskolan och färdigheter inom läsning och räkning senare i livet för personer med liknande bakgrund och utbildningsnivå. Det här gäller både läsning och räkning. I genomsnitt ökar läsfärdigheter med 6 poäng och räknefärdigheter med 7 poäng när genomsnittsbetygen från grundskolan ökar med en percentil.

Diagram 21. Samband mellan resultat från grundskolan, individens bakgrund och läsfärdigheter bland 25–34 åringar
 Befolkningen 25–34 år med genomsnittligt betyg från årskurs 9. Genomsnittlig skillnad i poäng i läsning 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9.
 Förklaringsgrad: 0,32. p-värde som visar statistisk signifikans: $p < 0,001$ (***), $P < 0,01$ (**), $p < 0,05$ (*), som är en indikator av hur starkt sambandet är.

Diagram 22. Samband mellan resultat från grundskolan, individens bakgrund och läsfärdigheter bland 25–34 åringar
 Befolkningen 25–34 år med genomsnittligt betyg från årskurs 9. Genomsnittlig skillnad i poäng i räkning 2023

Källa: SCB, PIAAC 2023. Skolverket, Grundskolan, Betyg i årskurs 9.
 Förklaringsgrad: 0,36. p-värde som visar statistisk signifikans: $p < 0,001$ (***), $P < 0,01$ (**), $p < 0,05$ (*), som är en indikator av hur starkt sambandet är.

Utbildningsnivå är en viktig faktor för färdigheter bland 25–34 åringar

Utöver resultat från grundskolan samvarierar genomförandet av en eftergymnasial utbildning på 3 år eller längre positivt med poäng inom läsning och räkning. En eftergymnasial utbildning på 3 år eller längre ger i genomsnitt en ökning av räknefärdigheter med 19 poäng, jämfört med om personen har en gymnasial utbildning. Motsvarande ökning för läsfärdigheter är 13 poäng. Det här gäller för personer med liknade resultat från grundskolan och liknade bakgrund avseende de variabler som finns med i analysen. Det finns inga signifikanta skillnader i färdigheter mellan 25–34 åringar med en kort eftergymnasial utbildning och en gymnasial utbildning.

Kvinnor har signifikant lägre färdigheter än män, när 25–34 åringar med liknade resultat från grundskolan jämförs

Bland personer med i stort sett liknade resultat från grundskolan och liknade bakgrund har kvinnor i åldern 25–34 år signifikant lägre läs- och räknefärdigheter, jämfört med män. I den yngre åldersgruppen, 16–24 år fanns inga signifikanta skillnader i läsfärdigheter mellan kvinnor och män.

En förklaring till könsskillnaderna i poängresultat kan vara att kvinnor återfinns i större utsträckning inom percentiler med högre resultat från grundskolan än män.

För räknefärdigheter är sambandet starkare än för läsfärdigheter när det gäller att kvinnor har signifikant lägre räknefärdigheter än män. Som det tidigare har redovisats kan det här bero på att män väljer eftergymnasiala utbildningar inom naturvetenskap och teknik i högre utsträckning än kvinnor och män använder även räkning inom arbetet i högre utsträckning än kvinnor.

En forskningsstudie från IFAU¹² visar att könsskillnaden för avgångsbetyg från grundskola och gymnasium är lika stor till kvinnors fördel som könsskillnaden i resultat på högskoleprovet är till männens fördel. Forskningsstudien visar att skolbetygen delvis fångar upp andra individegenskaper än vad högskoleprovet gör. Analyserna visar att ansträngning och motivation kan förklara upp till 60 procent av kvinnors högre skolbetyg.

¹² IFAU 2019 Georg Graetz och Arizo Karimi, Könsskillnader i skolbetyg och resultat på högskoleprovet – betydelsen av kognitiva egenskaper och motivation, <https://www.ifau.se/Forskning/Publikationer/Rapporter/2019/konsskillnader-i-skolbetyg-och-resultat-pa-hogskoleprov/>

Grundskolan ger en viktig bas för utveckling av färdigheter senare

Sammanfattningsvis visar resultaten att kunskaper som inhämtas inom grundskolan utgör en viktig bas för utvecklingen av unga vuxnas färdigheter senare i livet samt för förutsättningarna att delta i vidare studier. Genom gymnasieutbildning, vuxenutbildning och eftergymnasial utbildning bibehålls eller utvecklas färdigheter efter avslutad grundskola. Det finns ett positivt samband mellan kunskaper tidigt i livet, i 15 årsåldern, och färdigheter senare i livet både bland 16–24 åringar och bland 25–34 åringar.

Utbildning och arbete bland unga vuxna

Syfte

I en arbetsmarknad som snabbt förändras av digitalisering, automatisering och nya kompetenskrav blir vuxnas grundläggande färdigheter – särskilt i läsning och räkning – allt viktigare för att etablera sig och klara omställningar. Analyser utifrån den internationella undersökningen om vuxnas färdigheter (PIAAC) genomförda av OECD visar att personer med högre färdigheter har högre etablering på arbetsmarknaden och högre löner. För unga vuxna har det visat sig att det är större andelar bland personer med brister i sina läs- och/eller räknefärdigheter som varken arbetar eller studerar, jämfört med dem som har högre färdigheter.¹³

Syftet med det här kapitlet är att beskriva deltagande i studier och arbete bland unga vuxna i åldern 16–34 år med olika nivåer på färdigheter inom läsning och räkning. För den äldre åldersgruppen, 25–34 år beskrivs främst deltagandet på arbetsmarknaden och skillnader i inkomster från arbete mellan sysselsatta med olika färdighetsnivåer.

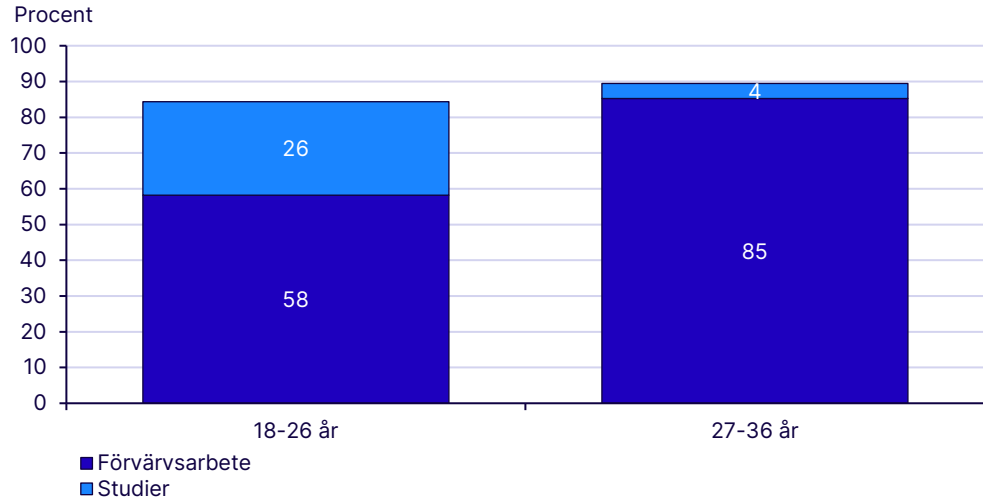
Färdighetsnivåer har delats in efter kunskapsnivåer för både läsning och räkning. Det innebär att det går att studera andelen som studerar och/eller arbetar för de med bristande läs- och räknefärdigheter (nivå 1 eller lägre) samt de som har goda eller mycket goda läs- och räknefärdigheter (nivå 3 eller högre).

När det gäller deltagande i studier och arbetsliv visar resultaten att en stor andel unga vuxna antingen studerar eller förvärvsarbetar under 2024, drygt ett år efter mätningen av färdigheter i PIAAC. Det finns samtidigt tydliga skillnader mellan åldersgrupperna som var 18–26 år respektive 27–36 år i december 2024. De yngre befinner sig oftare i studier och har i lägre grad etablerat sig på arbetsmarknaden, medan de äldre i större utsträckning har avslutat sina studier och arbetar. Mot denna bakgrund fokuserar analyserna för de yngre på studiedeltagande, medan analyserna för de äldre främst avser sysselsättning och inkomst från arbete.

¹³ https://www.oecd.org/en/publications/do-adults-have-the-skills-they-need-to-thrive-in-a-changing-world_b263dc5d-en/full-report.html

Diagram 23. 18–26 åringar studerar och 27–36 åringar arbetar

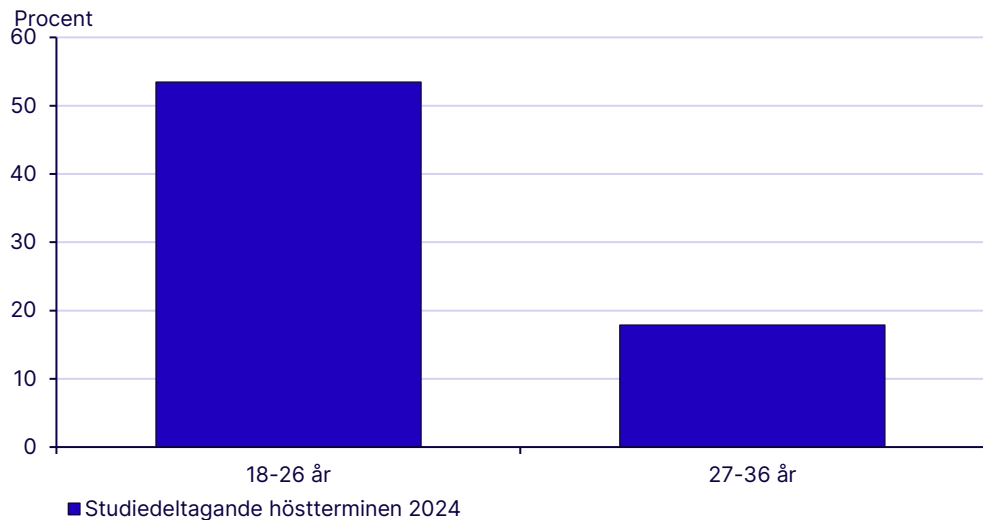
Andelen personer, 18–36 år, som arbetar eller studerar under 2024, arbete prioriteras framför studier

Källa: PIAAC 2023 kombinerat med registret över befolkningens arbetsmarknadsstatus 2024

Diagram 24. Betydligt vanligare att studera under höstterminen 2024 i den yngre åldersgruppen

Andelen personer, 18–36 år, som studerar under höstterminen 2024

De viktigaste resultaten

- Drygt ett år efter att mätningen av färdigheter inom läsning och räkning gjordes i PIAAC 2023 är andelen unga vuxna i åldern 18–26 år som studerar eller förvärvsarbetar under 2024 mellan 80 och 87 procent. Det finns inga signifikanta skillnader i andelen som studerar eller förvärvsarbetar beroende på nivå på färdigheter i läsning och/eller räkning.

- Unga vuxna i åldern 18–26 år som har goda eller mycket goda färdigheter i läsning och räkning (nivå 3, 4 och 5) studerar i betydligt högre utsträckning inom eftergymnasial utbildning under höstterminen 2024, jämfört med dem med brister i sina färdigheter inom läsning och/eller räkning (nivå 1 eller lägre).
- Motsatt mönstret syns för studier inom gymnasium, folkhögskola och kommunal vuxenutbildning, där unga med brister i sina färdigheter studerar i högre utsträckning än de som har goda eller mycket goda färdigheter.
- I den äldre åldersgruppen av unga vuxna, de som är 27–36 år 2024, finns det inga signifikanta skillnader i andelen som förvärvsarbetar eller studerar beroende på nivå på färdigheter.
- Det finns skillnader i den äldre åldersgruppen i andelen förvärvsarbetande som har en inkomst från arbete som överstiger medianen för åldersgruppen under 2024. Bland dem med de högsta färdighetsnivåerna är andelen som har en högre inkomst från arbete än medianen signifikant högre än för dem med de lägsta färdighetsnivåerna.
- Färdighetsnivåer inom läsning och räkning samvarierar indirekt med inkomst från arbete genom att 27–36 åringar med högre färdighetsnivåer i större utsträckning har avslutat en eftergymnasial utbildning jämfört med dem med lägre färdighetsnivåer. 73 procent av dem med eftergymnasial utbildning på 4 år eller längre har en inkomst från arbete som överstiger medianen under 2024, jämfört med 40 procent bland dem med gymnasial eller kortare utbildning.

Deltagande i studier bland 18–26 åringar under 2024

Unga vuxna i åldern 18–26 år med höga färdighetsnivåer deltar i högre utsträckning i studier på eftergymnasial nivå under höstterminen 2024, jämfört med unga vuxna med brister i sina färdigheter inom läsning och/eller räkning. Bland dem med de högsta färdighetsnivåerna deltar 42 procent i eftergymnasial utbildning inom högskola/universitet eller yrkeshögskola under höstterminen 2024. Det är signifikant högre andel jämfört med samtliga övriga som har lägre färdighetsnivåer.

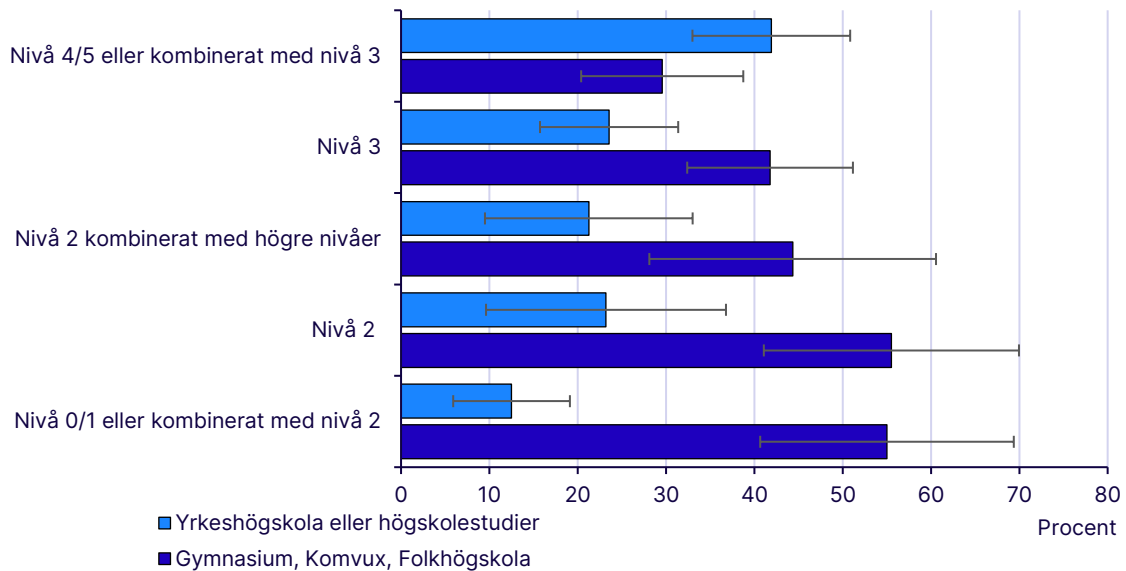
Mellan personer inom de lägre färdighetsnivåerna finns inga signifikanta skillnader i andelen som studerar inom eftergymnasial utbildning. Andelen som studerar på eftergymnasial nivå varierar mellan 13 procent för de med brister i läs- och/eller räknefärdigheter till 24 procent bland de som har goda färdigheter inom både läsning och räkning (nivå 3).

Det motsatta mönstret syns för studier inom gymnasium, kommunal vuxenutbildning eller folkhögskola. Där är det tydligt större andelar bland dem som har brister i sina läs- och/eller räknefärdigheter som studerar, jämfört med de med de högsta färdighetsnivåerna. Deltagande i studier inom gymnasium, kommunal vuxenutbildning och folkhögskola kan bidra till utveckling av

färdigheter i positiv riktning för personer med brister i sina läs- och/eller räknefärdigheter.

Diagram 25. Starkt samband mellan nivå på färdigheter och studier på eftergymnasial nivå bland unga vuxna
Andelen personer, 18–26 år, som studerar inom olika utbildningsformer höstterminen 2024

Nivå på färdigheter i läsning och räkning

Källa: PIAAC 2023 kombinerat med registret över deltagande i studier höstterminen 2024

Liknande studiemönster syns för kvinnor som för män

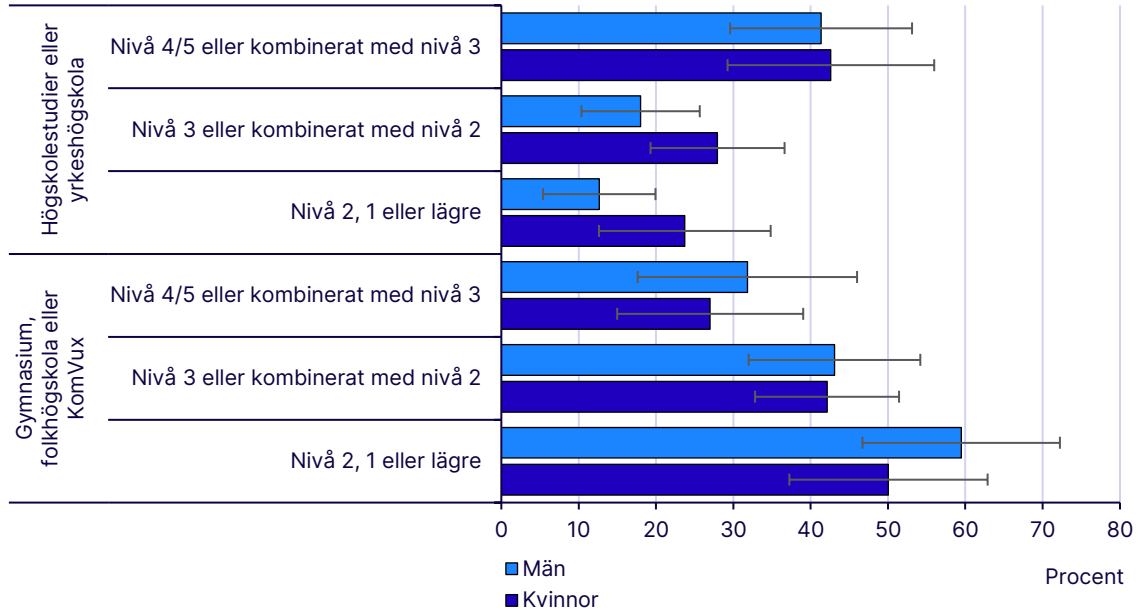
För både kvinnor och män i åldern 18–26 år deltar de med högre färdighetsnivåer inom läsning och räkning i högre utsträckning inom eftergymnasial utbildning under hösten 2024, jämfört med de med lägre färdighetsnivåer. För kvinnor är skillnaderna i andelen deltagare inom eftergymnasial utbildning mellan olika färdighetsnivåer inte signifikanta medan skillnaderna är signifikanta för män.

För dem inom de två lägsta färdighetsnivåerna syns det att kvinnor deltar i högre utsträckning i eftergymnasial utbildning än män. De könsskillnader som syns är inte signifikanta.

När det gäller deltagande inom gymnasium, folkhögskola och kommunal vuxenutbildning syns liknande mönster för kvinnor och män som för samtliga. Det vill säga att både kvinnor och män med lägre färdighetsnivåer deltar inom de här utbildningsformerna i större utsträckning än de med högre färdighetsnivåer. Skillnaderna i deltagarandelar mellan färdighetsnivåer för kvinnor och män är dock inte signifikanta.

Diagram 26. Inga stora skillnader mellan kvinnor och män i studiedeltagande

Andelen personer, 18–26 år, som studerar inom olika utbildningsformer höstterminen 2024

Källa: PIAAC 2023 kombinerat med registret över deltagande i studier höstterminen 2024

Majoriteten av 18–26 åringar förvärvsarbetar eller studerar oavsett färdighetsnivå

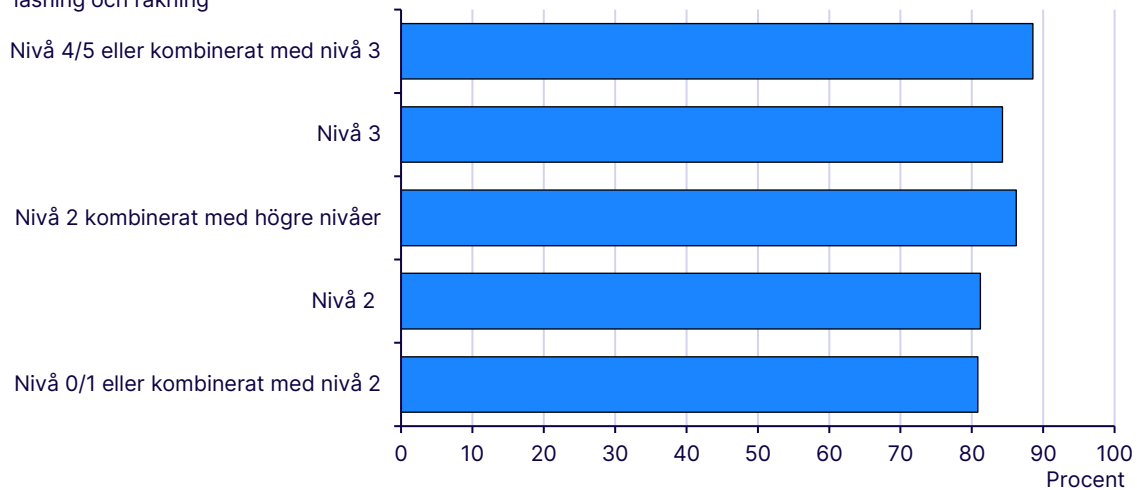
Det finns inga signifikanta skillnader i andelen 18–26 åringar som studerar eller förvärvsarbetar under 2024 mellan personer med olika färdighetsnivåer i läsning och/eller räkning. Andelarna varierar mellan 81 procent för de med lägst färdighetsnivåer och 89 procent för de med högst färdighetsnivåer, men dessa skillnader är inte stora nog för att vara signifikanta.

Det här innebär även att det inte finns några tydliga skillnader i andelen som vare sig arbetar eller studerar under 2024 bland 18–26 åringar med olika färdighetsnivåer.

Diagram 27. Inga tydliga skillnader i andelen som arbetar eller studerar mellan personer med olika färdighetsnivåer

Personer 18–26 år 2024

Nivå på färdigheter i läsning och räkning

Källa: PIAAC 2023 kombinerat med registret över befolkningens arbetsmarknadsstatus 2024

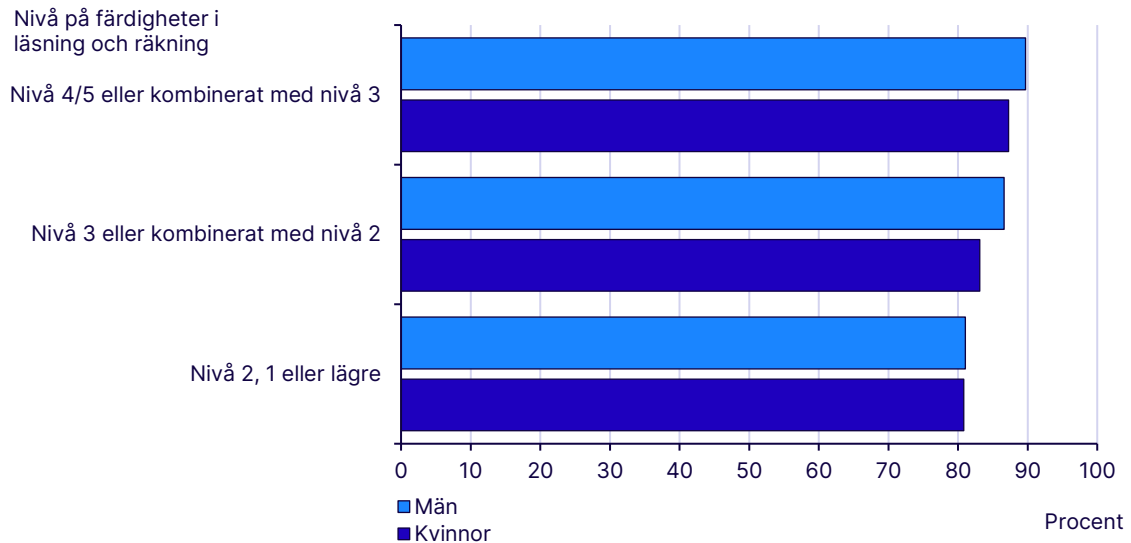
Kvinnor och män i åldern 18–26 år arbetar och/eller studerar i lika hög grad

Majoriteten bland både män och kvinnor i åldern 18–26 år arbetar och/eller studerar under 2024, oavsett vilken nivå på färdigheter de har. Vare sig för kvinnor eller män finns det några signifikanta skillnader i andelen som varken arbetar eller studerar mellan personer med olika färdighetsnivåer.

Det finns heller inga tydliga skillnader mellan kvinnor och män med liknande färdighetsnivåer när det gäller andelen som arbetar eller studerar under 2024.

Diagram 28. Inga stora skillnader mellan kvinnor och män i andelen som studerar eller förvärvsarbetar

Andel personer, 18–26 år, som förvärvsarbetar eller studerar under 2024

Källa: PIAAC 2023 kombinerat med registret över befolkningens arbetsmarknadsstatus 2024

Situationen på arbetsmarknaden för 27–36 åringar

Det här avsnittet beskriver andelen unga vuxna i åldern 27–36 år som förvärvsarbetar under 2024. Dessutom beskrivs andelen som har en inkomst från arbete som är högre än medianvärdet för åldersgruppen. Skillnader i andelar som har högre inkomst från arbete än medianinkomsten beskrivs utifrån nivå på färdigheter inom läsning och räkning, kön och utbildningsnivå.

En majoritet förvärvsarbetar under 2024 oavsett nivå på färdigheter

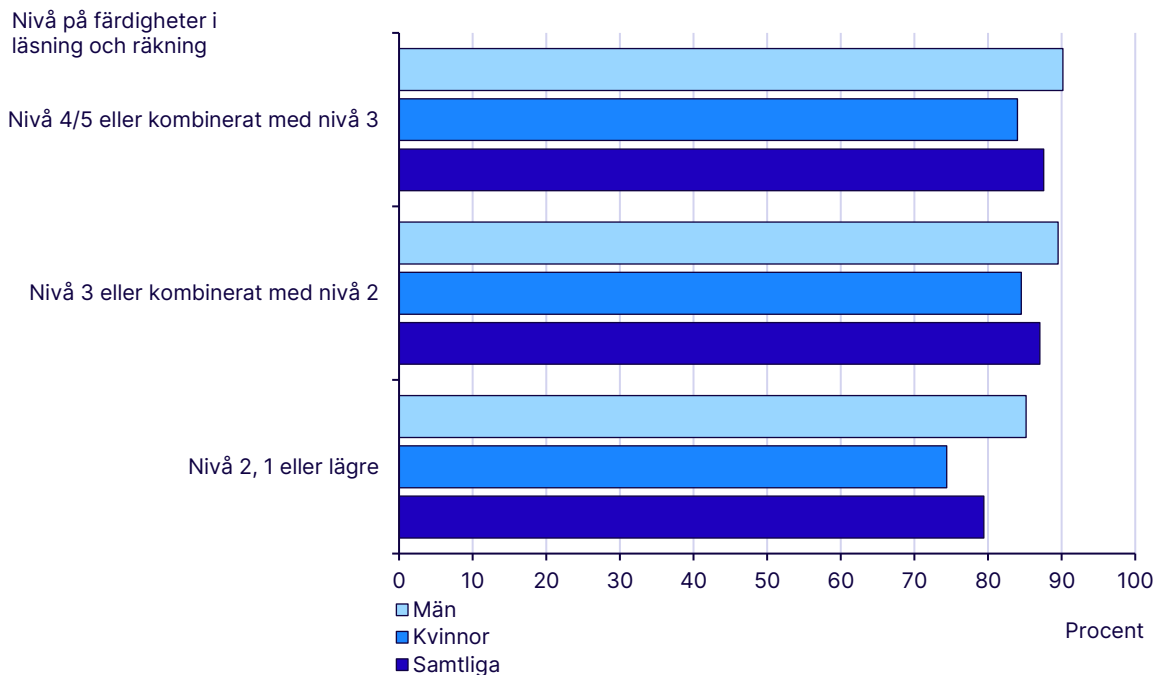
Andelen av samtliga i åldern 27–36 år som förvärvsarbetade under 2024 var 85 procent. Det finns en viss variation mellan olika färdighetsnivåer. Skillnaderna mellan personer med olika nivåer på färdigheter i andelen som förvärvsarbetar är inte signifikanta.

Andelen kvinnor som förvärvsarbetar under 2024 varierar mellan 74 procent bland de med lägst färdighetsnivåer inom läsning och räkning och 84 procent bland de med högst färdighetsnivåer. För män är motsvarande andelar 79 procent och 88 procent. Varken för kvinnor eller män är de skillnader i andelen som förvärvsarbetar stora nog för att vara signifikanta.

Det finns heller inga tydliga skillnader mellan kvinnor och män med liknande färdighetsnivåer i andelen som förvärvsarbetar under 2024.

Diagram 29. Små skillnader mellan kvinnor och män i andelen som förvärvsarbetar.

Andel personer, 27–36 år, som förvärvsarbetar under 2024

Variationer i inkomst från arbete mellan förvärvsarbetande med olika färdighetsnivåer

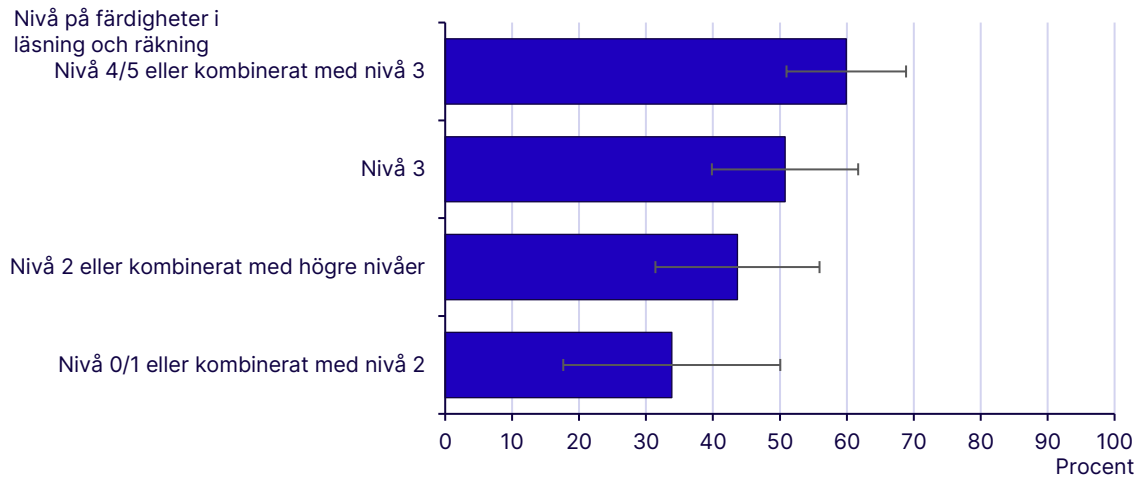
Medianinkomsten under 2024 för förvärvsarbetande i åldern 27–36 år var 413 tkr utifrån PIAAC urvalet. Det här innebär att 50 procent av förvärvsarbetande inom åldersgruppen har högre inkomst än medianvärdet. I det här avsnittet studeras de relativa inkomstnivåerna bland 27–36 åringar. Det här görs genom att skatta andelen som har en inkomst från arbete som är högre än medianvärdet för åldersgruppen, bland sysselsatta med olika färdighetsnivåer inom läsning och räkning.

Resultaten visar att det finns skillnader i relativa inkomstnivåer under 2024 för förvärvsarbetande i åldern 27–36 år. Bland de med högst färdighetsnivåer har 60 procent en inkomst från arbete som är högre än medianvärdet. Det här är signifikant högre andel än bland de med lägst färdighetsnivåer, där 34 procent har en inkomst från arbete som är högre än medianen.

Förvärvsarbetande unga vuxna med olika färdighetsnivåer har till stor del olika utbildning och befinner sig inom olika yrken, vilket kan antas ha samband med andelen som har en inkomst från arbete som är högre än medianen.

Diagram 30. Större andelar med inkomst från arbete högre än medianinkomsten bland dem med höga färdighetsnivåer

Andel förvärvsarbetande personer, 27–36 år, som har en inkomst från arbete högre än medianen under 2024

Lägre inkomst från arbete bland kvinnor än bland män

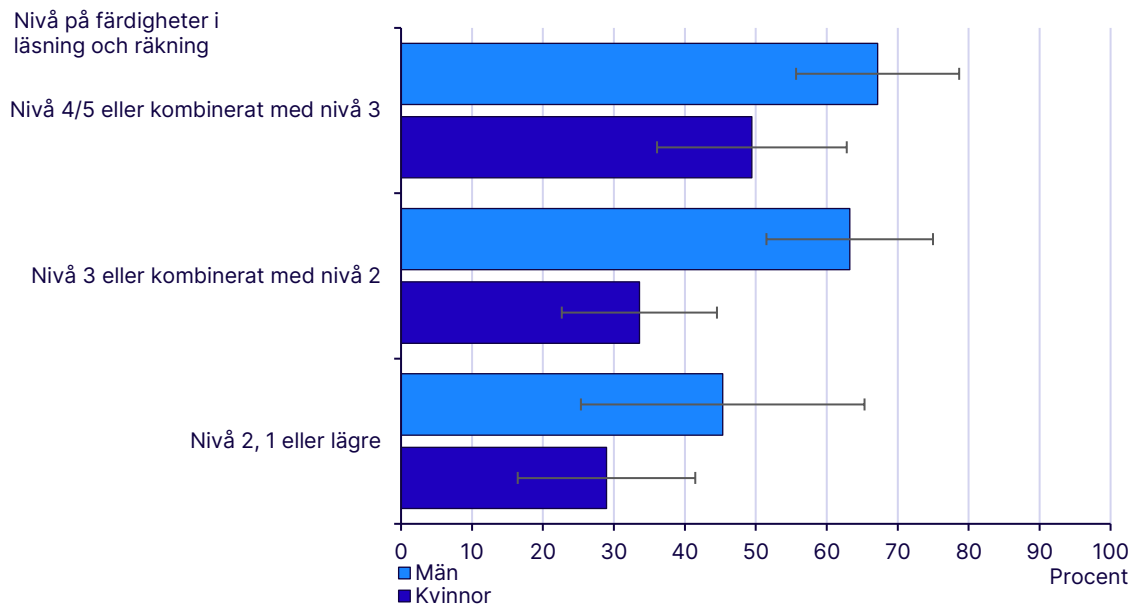
Statistik avseende löner från medlingsinstitutet visar att kvinnor har lägre lön än män och befinner sig även till viss del inom andra sektorer och yrken på arbetsmarknaden än män. Olika sektorer och yrken på arbetsmarknaden har olika lönenivåer, vilket påverkar inkomsten från arbete bland män och kvinnor.¹⁴

För både kvinnor och män bland 27–36 åringar syns det att andelen som har en inkomst från arbete som är högre än medianvärdet för åldersgruppen är högst bland de med högre färdighetsnivåer. Det syns därför samma mönster som för samtliga i åldersgruppen men skillnaderna i andelarna är inte signifikanta för vare sig kvinnor eller män.

Det finns signifikanta skillnader mellan kvinnor och män när det gäller andelen som har en inkomst från arbete högre än medianen. Männen har högre andelar med högre inkomst från arbete än medianen, jämfört med kvinnorna, inom de två grupper som har högst färdighetsnivåer. Inom gruppen med lägst färdighetsnivåer är skillnaderna mellan kvinnor och män inte signifikanta.

¹⁴ Infoga fotnot från lönestatistiken på SCB eller medlingsinstitutet

Diagram 31. Större andelar män än kvinnor har högre inkomst än medianen, för dem med höga färdighetsnivåer
 Andel förvärvsarbetande personer, 27–36 år, som har en arbetsinkomst högre än medianinkomsten under 2024

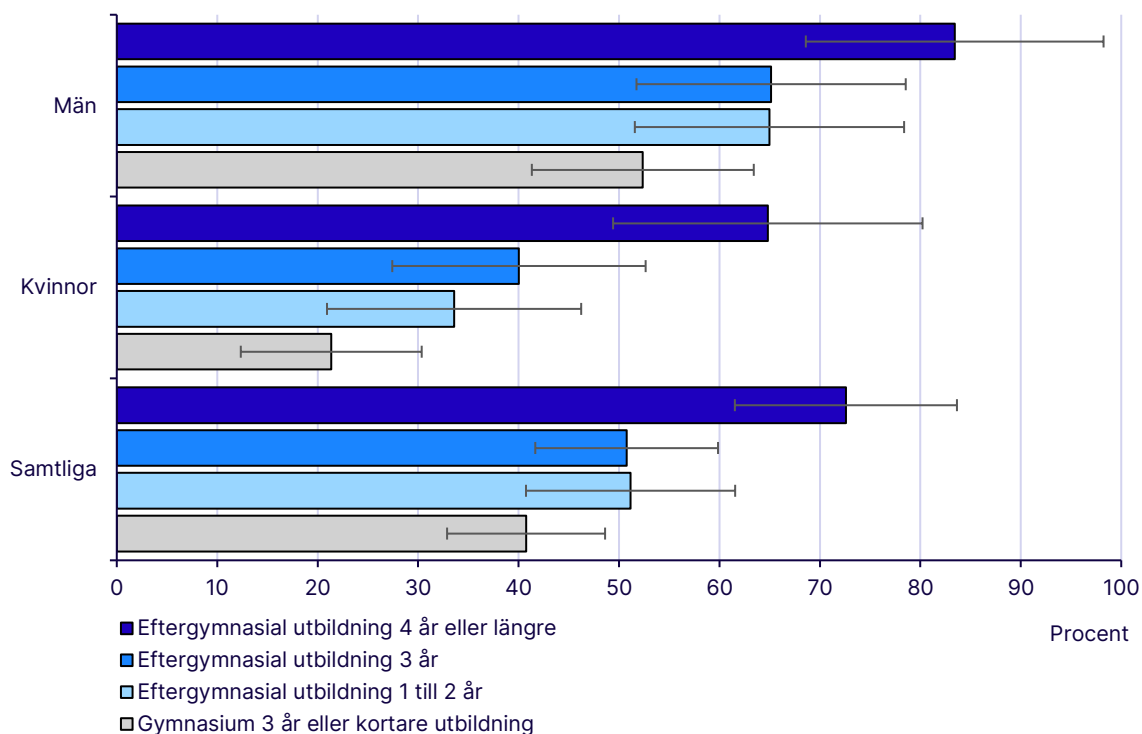
Tydliga skillnader i relativa inkomstnivåer mellan personer med olika utbildningsnivå

Både utbildningsnivå och nivå på färdigheter kan antas samvariera med inkomster från arbete, då personer med högre färdigheter i högre utsträckning har en eftergymnasial utbildning, jämfört med personer med lägre färdigheter. Samtidigt arbetar personer med en eftergymnasial utbildning inom yrken med högre lönenivåer, jämfört med personer med kortare utbildningar.

Bland 27–36 åringar med en eftergymnasial utbildning på 4 år eller längre är andelen av de sysselsatta som har en inkomst från arbete högre än medianen 73 procent, vilket är signifikant högre än samtliga övriga med kortare eftergymnasial eller gymnasial utbildning. Andelen av de förvärvsarbetande med gymnasial eller kortare utbildning som har en inkomst från förvärvsarbete högre än medianen är 40 procent.

Liknande mönster syns för både kvinnor och män när det gäller andelen som har en inkomst från arbete över medianen, med högst andelar bland dem med en eftergymnasial utbildning på 4 år eller längre. Skillnaderna mellan kvinnor och män i andelen som har en inkomst från arbete högre än medianen är signifikanta till männens fördel inom alla utbildningsnivåer, utom bland de med längst eftergymnasial utbildning. Skillnaderna mellan kvinnor och män som syns i inkomster från arbete kan som tidigare sagts hänga samman med att kvinnor och män till viss del arbetar inom olika sektorer och yrken på arbetsmarknaden. Det kan även bero på att kvinnor arbetar deltid i högre utsträckning än män.

Diagram 32. Ju längre utbildning desto större andelar som har en inkomst som är högre än medianinkomsten
Andel förvärvsarbetande personer, 27–36 år, som har en arbetsinkomst högre än medianinkomsten under 2024

Avslutad utbildningsnivå 2025

Det var en relativt stor andel av unga vuxna som fortfarande befann sig i studier under 2022, 2023 och 2024. Därför är det av intresse att se hur fördelningen över utbildningsnivå ser ut under vårterminen 2025, när unga vuxna som deltog i PIAAC under 2023 är 19–37 år. Teoretiskt ska samtliga hunnit avsluta sina gymnasiestudier under vårterminen 2025, då de är minst 19 år eller ska fylla 19 år under året. En relativt stor andel bland de yngre i åldersgruppen, 19–27 år, deltar fortfarande i vuxenutbildning eller eftergymnasiala studier och har inte hunnit avsluta dem.

Högre färdighetsnivåer sammanfaller med högre andelar som avslutat gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Bland 19–37 åringar med högst färdighetsnivåer inom läsning och räkning har 90 procent avslutat en gymnasial utbildning på 3 år eller en eftergymnasial utbildning. Andelen som avslutat minst gymnasial utbildning minskar sedan gradvis med lägre färdighetsnivåer och är lägst bland de med lägst färdighetsnivåer. Skillnaderna är signifikanta mellan de med högst färdighetsnivåer och de med de tre lägsta färdighetsnivåerna.

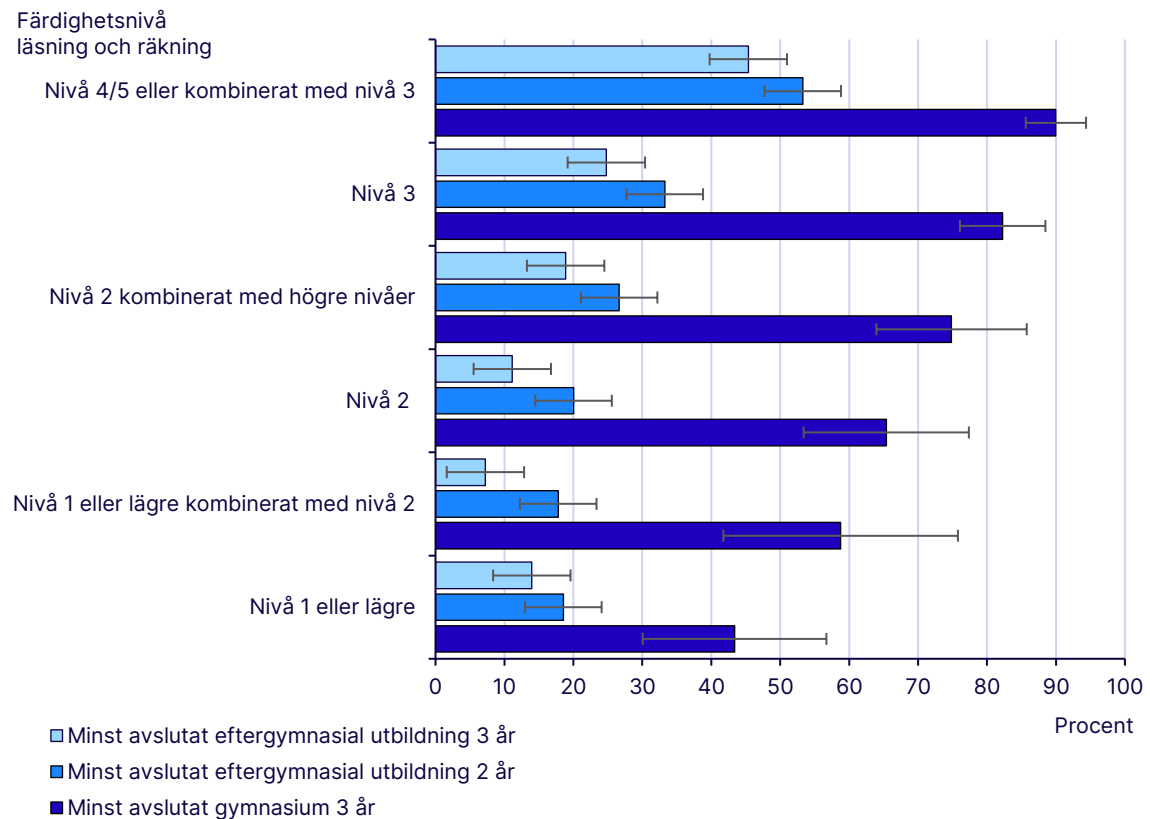
Färdighetsnivåer samvarierar även positivt med andelen som avslutat eftergymnasial utbildning

Under vårterminen 2025 är det betydligt högre andelar som avslutat en eftergymnasial utbildning 2 år eller längre bland dem med högst färdighetsnivåer, jämfört med de med lägre färdighetsnivåer. Bland de med lägre färdighetsnivåer än den högsta syns inga signifikanta skillnader i andelen som avslutat en eftergymnasial utbildning på 2 år eller längre.

Eftersom många i den yngre åldersgruppen, 19–27 år, fortfarande befinner sig i eftergymnasiala studier, kan skillnaderna mellan personer med olika färdighetsnivåer förändras när personerna i åldersgruppen har avslutat sina studier.

Diagram 33. Starkt samband mellan nivå på färdigheter och andelen som avslutat gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Personer 19–37 år, 2025

Källa: PIAAC 2023 kombinerat med registret över högsta genomförd utbildningsnivå vårterminen 2025

De unga vuxnas färdigheter i ett internationellt perspektiv

I det här kapitlet ges en beskrivning av den unga vuxna befolkningens färdigheter inom läsning och räkning i jämförelse mot andra länder. Den svenska befolkningens kunskaper och kompetens är viktiga ur ett internationellt perspektiv när det gäller Sveriges konkurrenskraft gentemot andra länder och för kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden. Kapitlet ger en beskrivning av hur genomsnittliga poäng inom läs- och räknefärdigheter för unga vuxna i Sverige förhåller sig i jämförelse med övriga deltagande länder i PIAAC 2023. Internationella jämförelser görs även av spridningen över kunskapsnivåer för att bland annat analysera andelen vuxna i Sverige med goda eller mycket goda färdigheter i jämförelse med andra länder.

De viktigaste resultaten

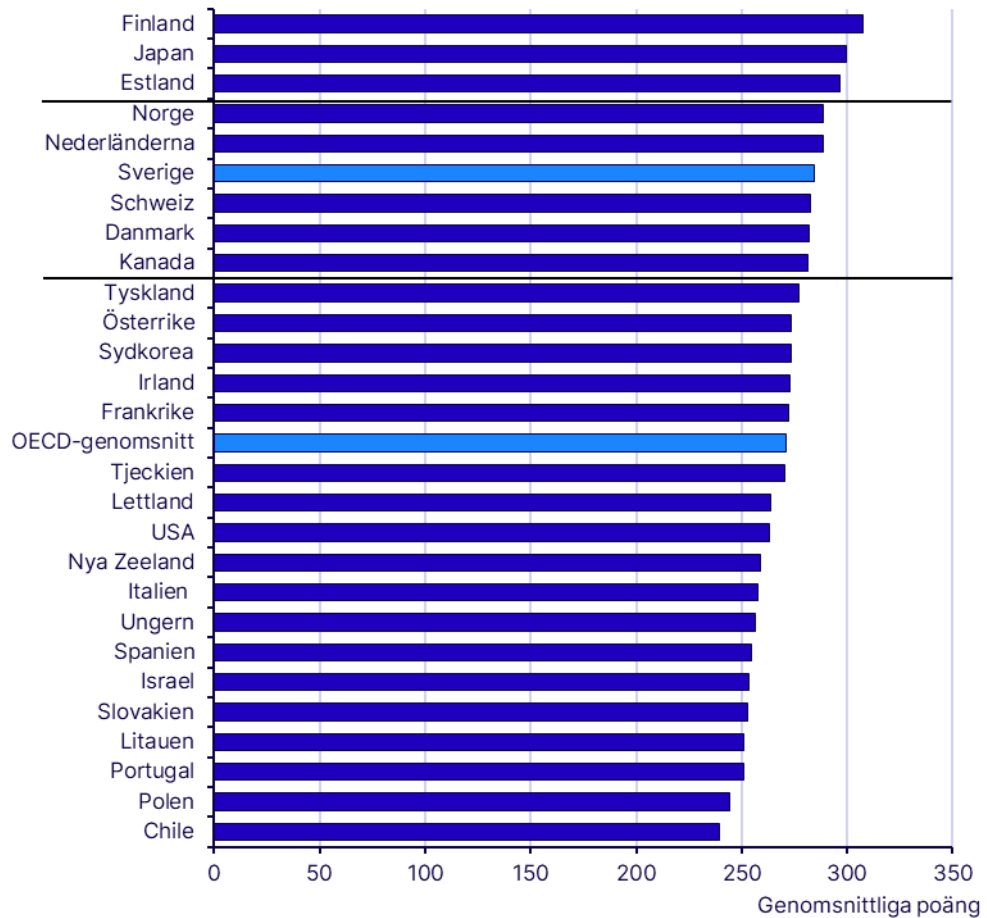
- Unga vuxna i Sverige har signifikant högre genomsnittliga färdigheter jämfört med genomsnittet för de deltagande OECD-länderna inom både läsning och räkning. I en rangordning av länderna ligger Sverige något längre ned för unga vuxna än för hela den vuxna befolkningen.
- Vid en rangordning av genomsnittspoäng för de ingående länderna har Sverige tappat i ranking för personer i åldern 20–24 år inom både läsning och räkning. En anledning till detta är att andelen utrikesfödda i Sverige ökat kraftigt i den åldersgruppen.
- Unga vuxna i Sverige har högre genomsnittlig poäng i både läsning och räkning jämfört med genomsnittet för de deltagande OECD-länderna. Det är dock fler länder som presterar bättre än Sverige bland de med en längre eftergymnasial utbildning.

De unga vuxnas färdigheter står sig väl

Resultaten från PIAAC 2023 visar att Sverige står sig väl i jämförelse med andra länder när det gäller den unga vuxna befolkningens färdigheter. Personer i åldern 16–34 år har signifikant högre genomsnittliga poäng inom både läsning och räkning, jämfört med genomsnittet för deltagande OECD-länder. I en rangordning av länderna ligger Sverige något längre ned för unga vuxna än för hela den vuxna befolkningen.

Diagram 34. Höga färdigheter i alla de nordiska länderna

Befolkningen 16–34 år. Genomsnittliga poäng inom läsfärdigheter, 2023

Sträcken markerar vilka länder som har signifikant högre eller lägre genomsnittliga poäng jämfört med Sverige.
Källa: OECD, PIAAC 2023

När det gäller läsfärdigheter har de unga vuxna i Finland, Japan och Estland högre genomsnittlig poäng än de i Sverige. Jämfört med de i Norge, Nederländerna, Schweiz, Danmark och Kanada finns det inga signifikanta skillnader, medan övriga länder har lägre poäng än Sverige.

Mönstret bland de unga vuxna är ungefär detsamma inom räkning, men Sverige ligger något längre ner i rankinglistan. Genomsnittspoängen inom räkning är nämligen högre även i Norge, Nederländerna och Schweiz.

För hela den vuxna befolkningen har Sverige, som tidigare nämnts, högre poäng i jämförelse med de övriga länderna. Inom både läsning och räkning har Sverige lägre genomsnittlig poäng än Finland och Japan men högre poäng än samtliga övriga länder. Inom räkning är skillnaden mot Norge och Nederländerna dock inte signifikant.

Alla de nordiska länderna och även Estland har högre färdigheter än genomsnittet för OECD-länderna.

Högst andel med mycket goda färdigheter i Finland

Andelen med färdigheter på olika kunskapsnivåer skiljer sig markant mellan olika länder. Jämfört med genomsnittet för de deltagande OECD-länderna är det relativt få med bristande färdigheter (nivå 1 eller lägre) bland de unga vuxna i Sverige och relativt många med mycket goda färdigheter (nivå 4 eller 5) inom både läsning och, räkning.

När det gäller andelen med mycket goda kunskaper i läsning sticker Finland ut. Bland de unga vuxna i Finland har 44 procent mycket goda kunskaper, vilket är markant fler än i alla de andra länderna. Japan och Estland kommer näst efter Finland där ungefär 30 procent har mycket goda färdigheter i läsning.

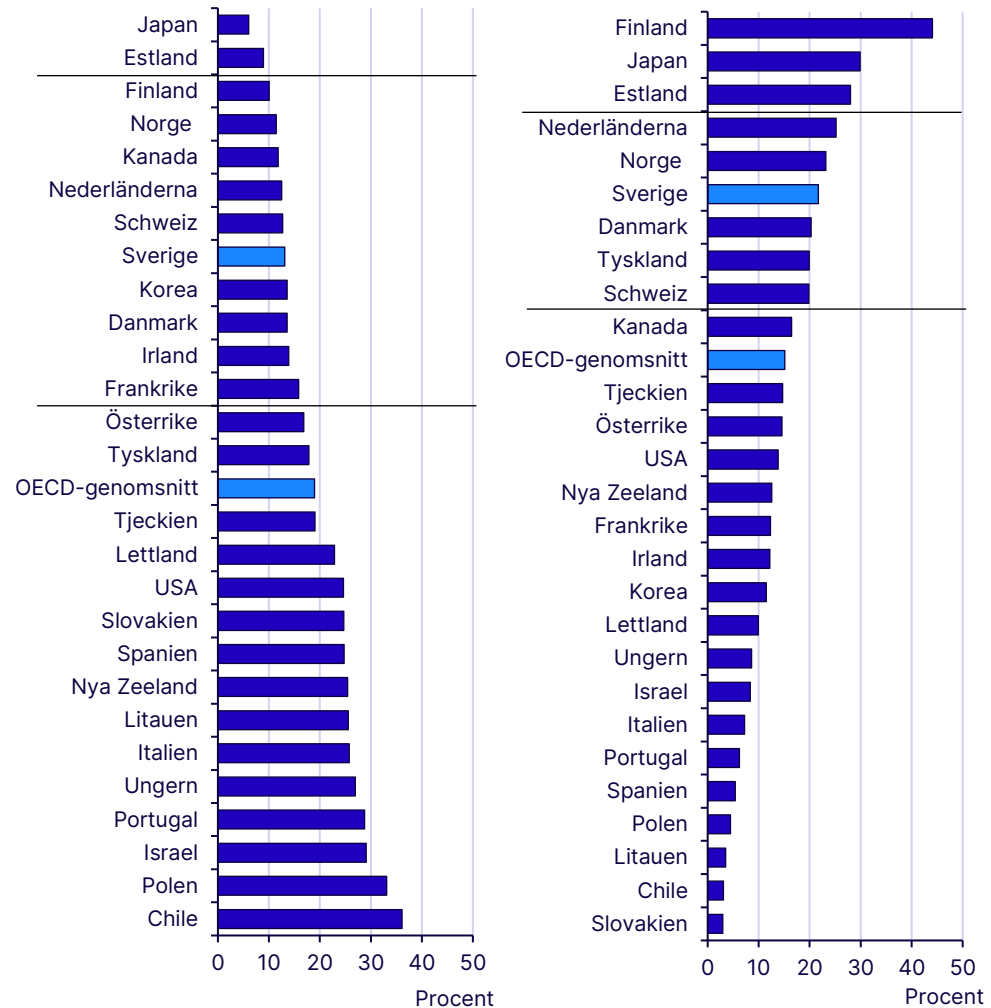
Även i Sverige är det en relativt hög andel med mycket goda kunskaper, 22 procent. Det är endast i Finland, Japan och Estland som andelen är signifikant högre. Bland alla deltagande OECD-länder är motsvarande andel 15 procent.

Diagram 35. Vanligt med mycket goda läsfärdigheter i Finland

Befolkningen 16–34 år. Andel med bristande respektive mycket goda kunskapsnivåer inom läsning 2023

Andel med bristande färdigheter

Andel med mycket goda färdigheter

Sträcken markerar vilka länder som har signifikant högre eller lägre andel med bristande respektive mycket goda färdigheter jämfört med Sverige.

Källa: OECD, PIAAC 2023

Bland de unga vuxna i Sverige är det 13 procent med bristande färdigheter i läsning vilket är lägre än i många av de andra deltagande OECD-länderna. Bland dem är det i genomsnitt 19 procent med bristande färdigheter i läsning. I Japan är motsvarande andel 6 procent och i Estland 9 procent. Det är de enda länderna där andelen med bristande färdigheter är signifikant lägre än i Sverige. I hela den vuxna befolkningen är andelen med bristande färdigheter i läsning 12 procent i Sverige och 26 procent i genomsnitt bland de deltagande OECD-länderna. Skillnaden mellan andelen i Sverige och OECD-genomsnittet är därmed signifikant lägre bland de unga vuxna än för hela den vuxna befolkningen. För

hela den vuxna befolkningen är det inget land där andelen med bristande läsfärdigheter är signifikant lägre än i Sverige.

För färdigheter i räkning är mönstret ungefär detsamma. Finland har klart högst andel med mycket goda färdigheter, 36 procent. Men skillnaden mot övriga länder är inte riktigt lika stor. Sverige ligger här något lägre ner på rankinglistan. Utöver Finland, Japan och Estland har även Nederländerna en signifikant högre andel med mycket goda kunskaper. Precis som för läsning är andelen med bristande färdigheter högre i Sverige än i Japan och Estland.

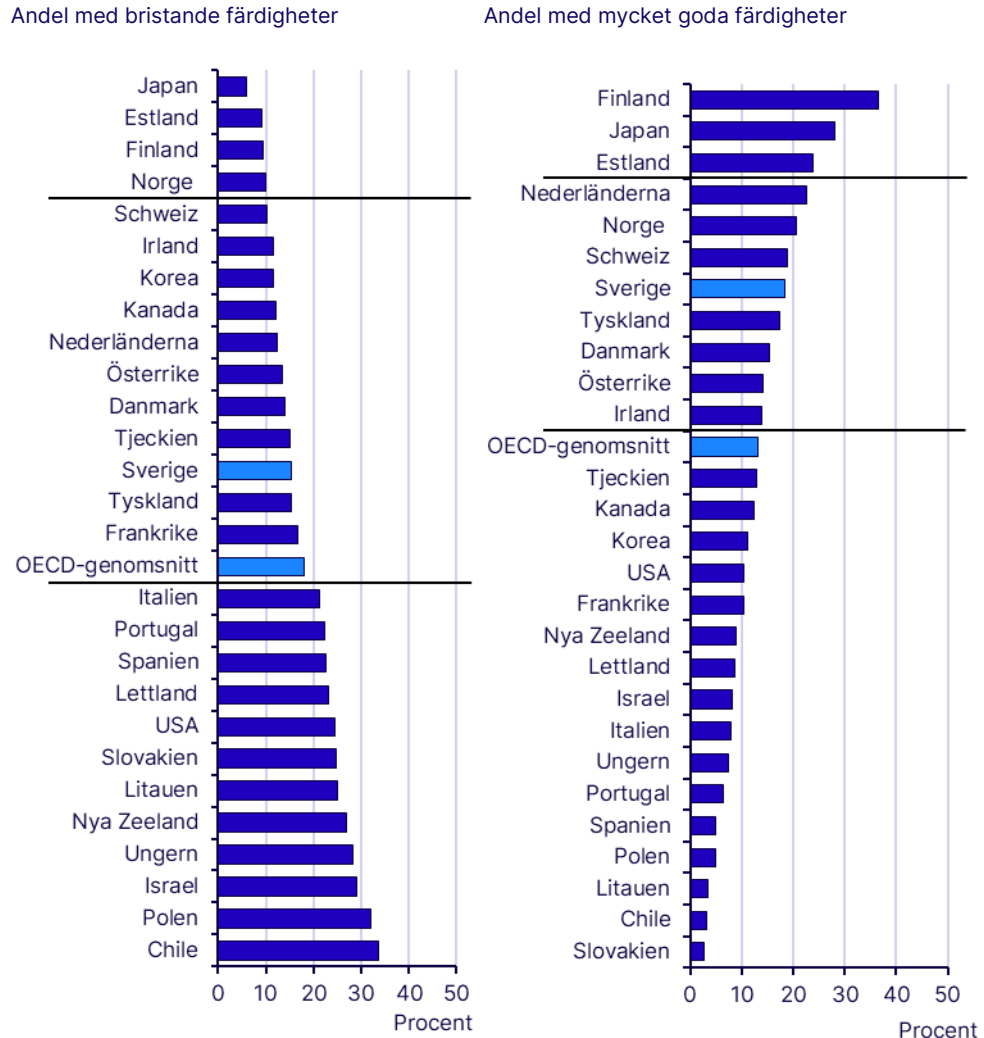
Sverige ligger längre ner i listan bland de yngsta

Även bland de yngsta, personer i åldern 16–24 år, är det en relativt stor andel i Sverige med mycket höga färdigheter, 18 procent. Det är signifikant högre än genomsnittet för de deltagande OECD-länderna, där andelen är 13 procent.

Men när det gäller andelen med bristande färdigheter ligger Sverige längre ner i listan för den här åldersgruppen. Utöver Japan och Estland har även Finland och Norge en signifikant lägre andel med bristande färdigheter. I den åldersgruppen är det 15 procent med bristande färdigheter i läsning i Sverige. Det är en något lägre andel än genomsnittet för OECD-länderna, men den skillnaden är inte signifikant.

Diagram 36. Även Finland och Norge har färre med bristande färdigheter än Sverige bland de yngsta

Befolkningen 16–24 år. Andel med bristande respektive mycket goda kunskapsnivåer inom läsning 2023

Sträcken markerar vilka länder som har signifikant högre eller lägre andel med bristande respektive mycket goda färdigheter jämfört med Sverige.

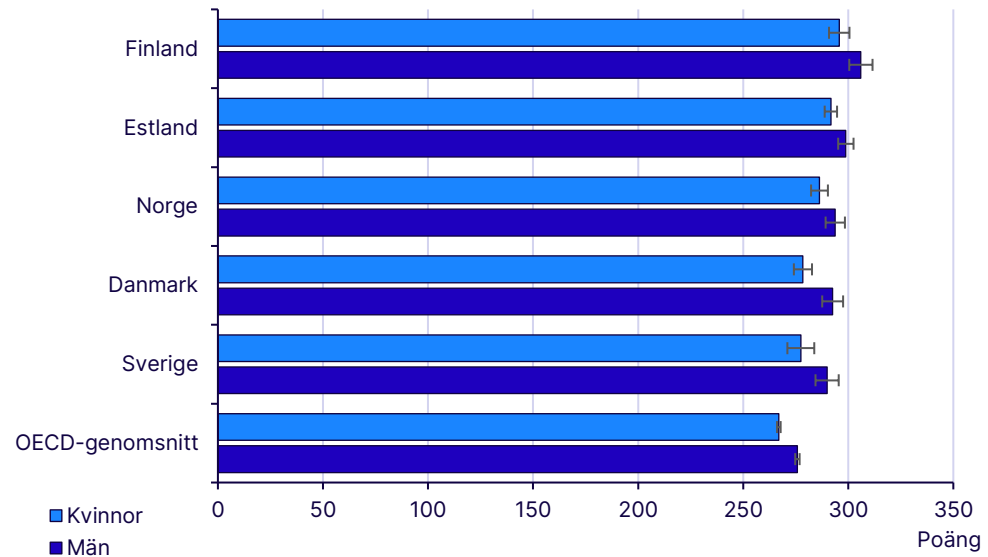
Källa: OECD, PIAAC 2023

Färdigheter i räkning är högre bland män än bland kvinnor

Inom läsning är skillnaderna i genomsnittlig poäng mellan kvinnor och män små i de flesta länderna. Inom de deltagande OECD-länderna är genomsnittspoängen något högre för kvinnorna än för männen, 273 jämfört med 270 poäng. Nya Zeeland, Estland och Israel är de enda länderna där det finns en signifikant skillnad mellan könen och då till kvinnornas fördel.

Diagram 37. Högre räknefärdigheter bland män än kvinnor

Befolkningen 16–34 år. Genomsnittlig poäng inom räknefärdigheter,

Källa: OECD, PIAAC 2023

Inom räkning är skillnaden mellan könen större och då till männens fördel. Det gäller både i Sverige och i de flesta av de andra deltagande OECD-länderna. I Sverige och Danmark är skillnaden mellan könen något större än för OECD-genomsnittet. I Finland, Norge och Estland är skillnaden mellan könen på ungefär samma nivå som för OECD-genomsnittet.

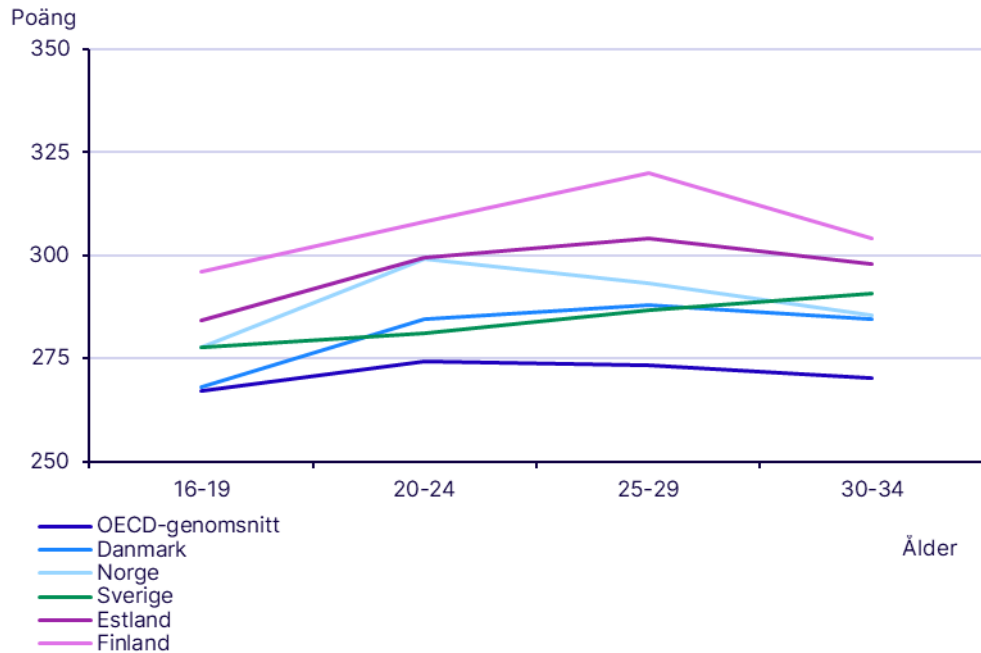
Andelen med bristande respektive mycket goda färdigheter är ungefär densamma för kvinnor som för män inom läsning. Inom räkning är det däremot vanligare med mycket goda färdigheter bland männen. Det gäller både i Sverige och för genomsnitt för de deltagande OECD länderna. En förklaring till detta är att kvinnor och män gör olika utbildningsval och att män använder sina räknefärdigheter i större utsträckning än kvinnorna.

Lägst färdigheter bland de yngsta

Läsfärdigheterna är lägst bland de allra yngsta. Det gäller både i Sverige, övriga nordiska länder och Estland samt för genomsnittet för de deltagande OECD-länderna. I de flesta länderna är genomsnittspoängen signifikant lägre bland 16–19-åringarna än i de övriga åldersgrupperna. I Sverige är skillnaderna mellan de olika åldersgrupperna relativt små och det är endast för de i 30–34-års ålder som genomsnittspoängen är signifikant högre. En stor förklaring till de låga färdighetsnivåerna bland 16–19-åringar är att de är mitt uppe i sina studier. Bland de äldre sker en succesiv ökning av färdigheterna allteftersom de genomför sina studier. Detta gäller både färdigheter inom läsning och räkning.

Diagram 38. Låga poäng för 20–24-åringar i Sverige

Befolkningen 16–34 år. Genomsnittlig poäng inom läsfärdigheter, 2023

Källa: OECD, PIAAC 2023

Bland de unga i Sverige är genomsnittspoängen högst bland de i åldern 30–34 år. Så ser det inte ut i många andra av de ingående länderna. I de övriga nordiska länderna och Estland samt även för genomsnittet för de deltagande OECD-länderna är snittpoängen högre bland de i åldern 20–29 år. Skillnaderna mellan åldersgrupperna är dock inte alltid signifikanta.

Skillnaderna i poäng mellan åldersgrupperna skiljer sig därmed mellan Sverige och de övriga länderna. Så såg det inte ut 2012. Då var den genomsnittliga poängen högst bland de i åldern 20–29 år även i Sverige. Skillnaderna mellan åldersgrupperna var i många fall inte signifikanta då heller.

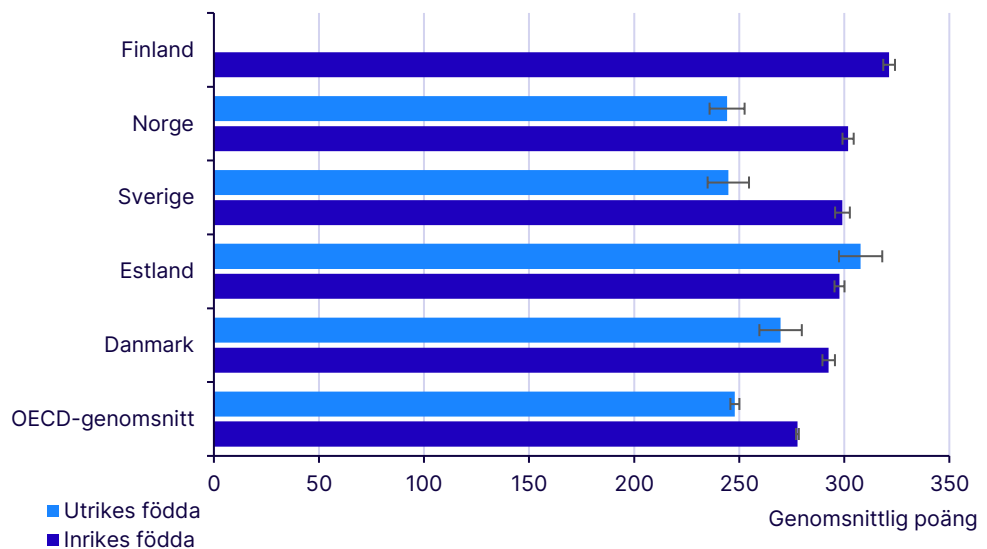
Förändringen mellan 2012 och 2023 kan till viss del förklaras av den ökade andelen med utländsk bakgrund i Sverige. Bland de unga vuxna ökade andelen med utländsk bakgrund från 25 till 32 procent. Allra mest ökade andelen bland de i åldern 20–24 år. Bland dem ökade andelen från 20 till 32 procent, mellan 2012 och 2023. Liknande ökning har inte skett i något av de andra nordiska länderna eller i Estland.

Generellt lägre färdigheter bland utrikes födda

Inom de flesta deltagande länderna har utrikes födda signifikant lägre genomsnittliga poäng inom läsning och räkning, jämfört med inrikes födda bland de unga vuxna. Det gäller i Sverige, Norge och Danmark och i genomsnitt över de deltagande OECD-länderna.

Estland är ett av de få länder där detta inte gäller. Bland dem finns det ingen signifikant skillnad mellan utrikes och inrikes födda i läsning och i räkning är den genomsnittliga poängen högre bland de utrikes födda. Det här kan förklaras av att en relativt stor andel av utrikes födda i Estland kommer från Ryssland eller rysk-språkiga länder och PIAAC har genomförts inom två språk i Estland, ryska och estniska.

Diagram 39. Låg genomsnittlig poäng bland utrikes födda i Sverige och Norge
Befolkningen 16–34 år. Genomsnittlig poäng inom läsning, 2023

Antalet svarande utrikes födda i Finland är för få för att kunna redovisas
Källa: OECD, PIAAC 2023

Totalt sett är den genomsnittliga poängen i både läsning och räkning bland de unga vuxna i Sverige högre än genomsnittet för de deltagande OECD-länderna. Detta förhållande gäller för inrikes födda men bland utrikes födda finns det ingen signifikant skillnad. Bland de inrikes födda är det endast Finland som har högre genomsnittspoäng i läsning än Sverige. I räkning är genomsnittspoängen för inrikes födda även högre i Nederländerna och Japan. De unga utrikes födda i Sverige har däremot lägre genomsnittlig poäng än flera av de deltagande länderna, till exempel både Danmark och Estland. En förklaring är att en stor andel utrikes födda som nyligen invandrat och då inte hunnit lära sig de nationella språken inte ingår för Danmark och Estland, men däremot för Sverige.

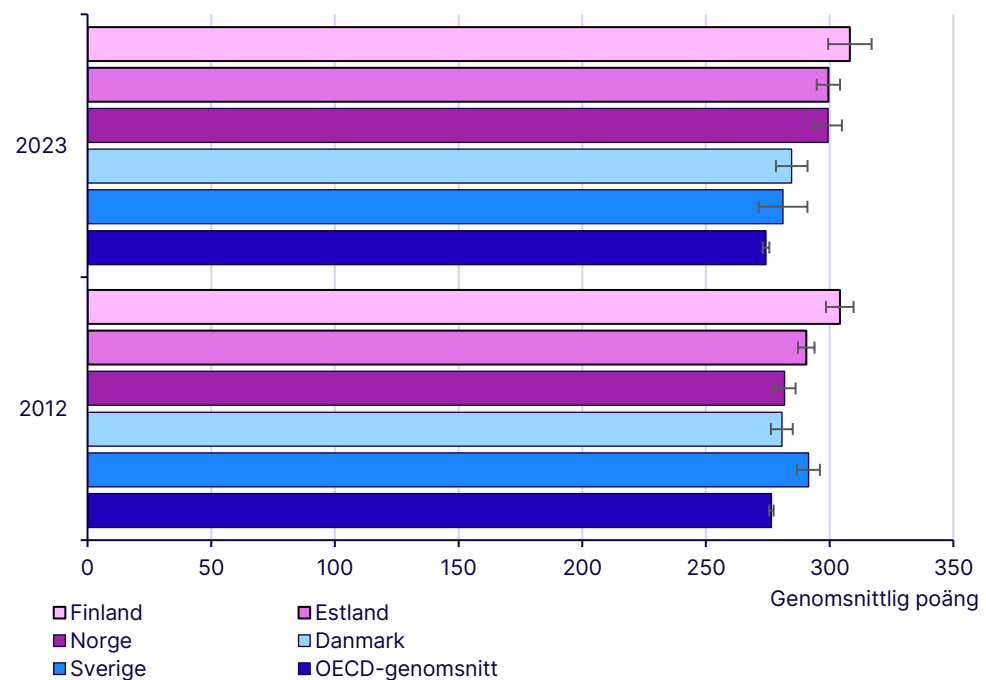
Sverige har halkat ner i ranking för 20–24-åringar

Inom samtliga åldersgrupper bland de unga vuxna är den genomsnittliga poängen inom läsning och räkning högre i Sverige jämfört med genomsnitten över OECD-länderna. Bland de i åldern 20–24 år är skillnaden dock inte signifikant.

Inom läsning är genomsnittspoängen högre i Finland än i Sverige i alla åldersgrupper. Det gällde även i första omgången av PIAAC 2012. Bland de i åldern 20–24 år har även Norge och Estland signifikant högre poäng än de i Sverige, vilket däremot inte gällde 2012. Då var i stället genomsnittspoängen i Sverige signifikant högre än i både Norge och Danmark. Sverige har därmed tappat i ranking mellan länderna i den åldersgruppen.

Diagram 40. Sveriges 20–24-åringar har tappat i ranking mellan länder

Befolkningen 20–24 år. Genomsnittlig poäng inom läsning och räkning, 2012 och 2023

Källa: OECD, PIAAC 2023

Samma skillnad syns inom räkning. 2012 hade 20–24-åringar i Sverige högre poäng än Norge och inget av de övriga nordiska länderna eller Estland hade signifikant högre poäng än Sverige. År 2023 var genomsnittspoängen i stället signifikant högre än i Sverige i både Norge, Finland och Estland. Sverige har därmed tappat något i ranking även inom räkning. Det syns en liknande förändring för dem i åldern 25–29 år.

En förklaring till detta är att fördelningen av utrikes födda har förändrats mellan 2012 och 2023 och då på olika sätt i de olika länderna och att utrikes födda generellt har lägre färdigheter än inrikes födda. Sverige är ett av länderna med högst andel utrikes födda, 27 procent. Bland de nordiska länderna är andelen utrikes födda även hög i Norge, 22 procent, men markant lägre i Danmark och Finland, 16 respektive 13 procent.

I Sverige har andelen utrikes födda bland de unga vuxna ökat från 17 till 27 procent sen 2012. Denna ökning har framför allt skett bland de i åldern 20–29 år.

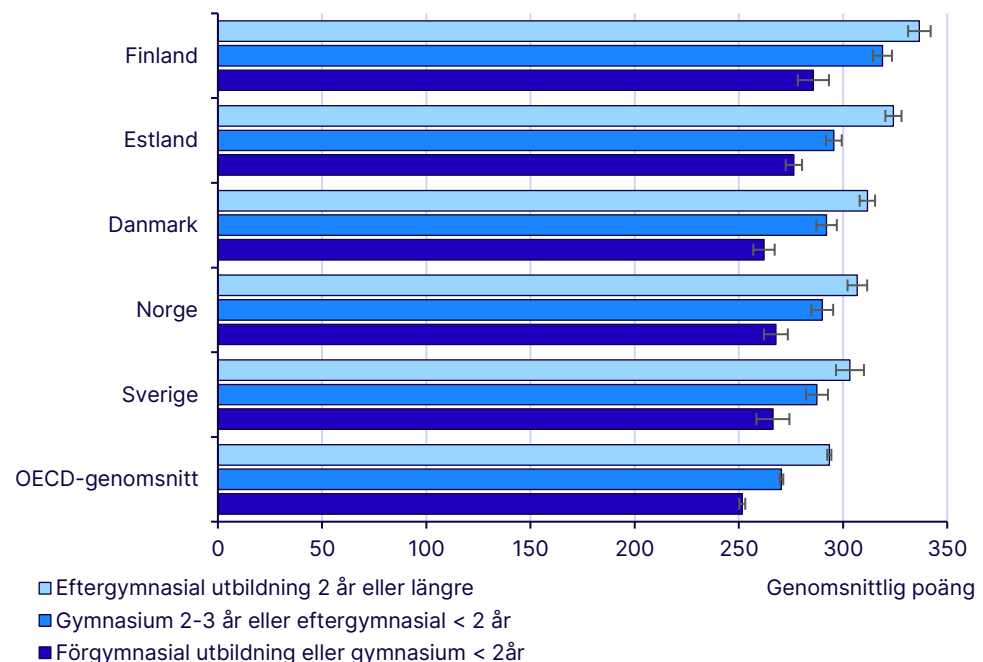
Bland personer i åldern 20–24 år har Sverige tappat i ranking mot Norge och Danmark. I Norge har andelen utrikes födda ökat från 16 till 22 procent men denna ökning har framför allt skett bland de i åldern 16–19 samt 30–34 år. I Danmark i princip oförändrad mellan 2012 och 2023.

Sverige ligger sämre till i ranking bland de med längre utbildning

Utbildning har stor betydelse för färdigheter. Längden på utbildningen är relaterad till färdigheter i både läsning och räkning i samtliga länder. Inom det formella utbildningssystemet utvecklar individer sina färdigheter samtidigt som personer med höga färdigheter tenderar att delta i högre utbildning i större utsträckning än personer med lägre färdigheter. Inom både läsning och räkning och i samtliga länder har personer i åldern 16 till 34 år med eftergymnasial utbildning 2 år eller längre signifikant högre genomsnittliga poäng, jämfört med personer med kort eftergymnasial, gymnasial eller förgymnasial utbildning.

Unga vuxna i Sverige har högre genomsnittlig poäng i både läsning och räkning jämfört med genomsnittet för deltagande OECD-länder. Inom läsning presterar personer i Finland, Estland och Japan bättre än de i Sverige oavsett utbildningsnivå. Bland de med en eftergymnasial utbildning på 2 år eller längre presterar även de i Danmark och Nederländerna bättre än de i Sverige.

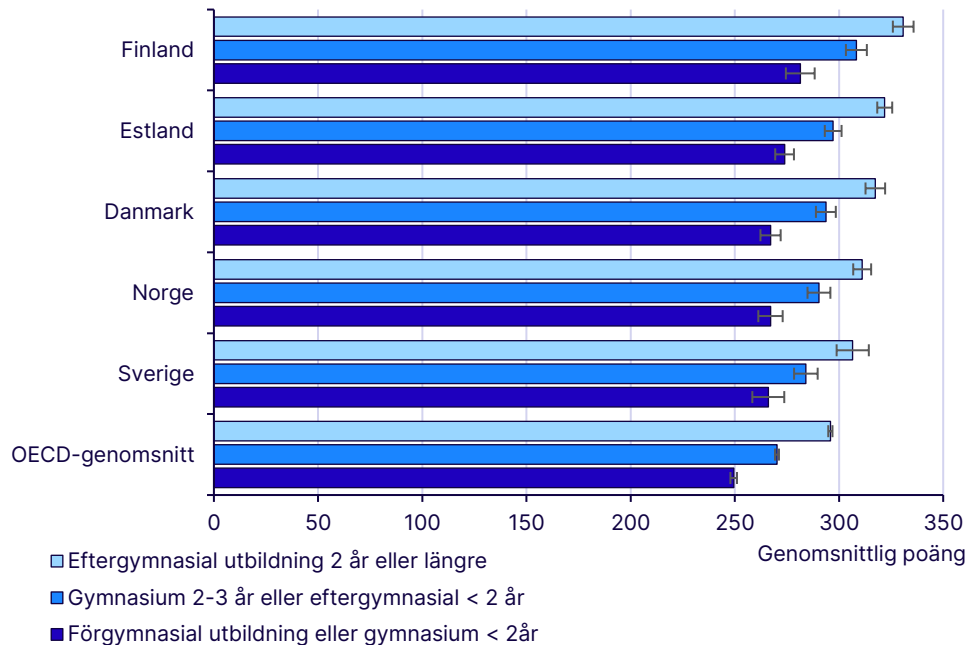
Diagram 41. Högre poäng i läsning i Finland och Estland oavsett utbildningsnivå
Befolkningen 16–34 år. Genomsnittlig poäng inom läsning, 2023

Källa: OECD, PIAAC 2023

Diagram 42. Finland, Estland och Danmark presterar bättre än Sverige i räkning bland de med minst gymnasial utbildning

Befolkningen 16–34 år. Genomsnittlig poäng inom räkning, 2023

Källa: OECD, PIAAC 2023

Inom räkning är det endast de från Finland och Japan som presterar bättre än de i Sverige bland de med en förgymnasial eller kortare gymnasial utbildning. Bland de med en gymnasial utbildning eller en kort eftergymnasial utbildning (kortare än 2 år) har även de från Estland, Danmark och Nederländerna högre genomsnittspoäng. Bland de med en längre eftergymnasial utbildning har därutöver de från Schweiz och Tyskland presterat bättre än de i Sverige. Genomsnittspoängen bland de med en längre eftergymnasial utbildning är högre bland de från Japan jämfört med de från Sverige men den skillnaden är inte signifikant.

Både i läsning och räkning har de unga vuxna i Sverige och Norge presterat på samma nivå oavsett utbildningsnivå.

Inom både läsning och räkning är det fler länder som presterar bättre än Sverige bland de med en längre eftergymnasial utbildning jämfört med både de med en förgymnasial, gymnasial eller kortare eftergymnasial utbildning. Bland de unga vuxna tappar Sverige i ranking med ökad utbildningslängd.

Kort om statistiken

PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) är en OECD-undersökning som bedömer kunskaper och färdigheter hos vuxna när det gäller att läsa, räkna och lösa problem. Färdigheterna är avgörande för att fullt ut delta i såväl arbetslivet, utbildning som samhället i stort. Undersökningen ger också information om hur vuxna använder läsning, skrivning, matematik och digitala verktyg i både arbetslivet och privatlivet. Dessutom mäter den användningen av vissa generella färdigheter som krävs i arbetet, exempelvis förmågan att samarbeta med andra och organisera sin tid.

Undersökningen var ett samarbete mellan OECD, regeringar i de deltagande länderna och ett internationellt konsortium som leddes av Education Testing Service i USA. Det internationella konsortiet har haft i uppdrag att utveckla design, mätinstrument och tekniska verktyg för undersökningen.

SCB har genomfört undersökningen på uppdrag av Utbildnings- och arbetsmarknadsdepartementet, och Sveriges deltagande i PIAAC är delvis finansierat av Erasmus+ programmet inom Europeiska unionen. Sverige var en av 31 länder som valde att delta och den genomfördes under 2022/23.

Denna rapport beskriver färdigheter i läsning och räkning för personer i åldern 16–34 år. Nedan ges en kortfattad bild av vad statistiken omfattar och hur den framställts, dess tillförlitlighet samt definitioner och förklaringar av begrepp som rapporten innehåller. En mer utförlig dokumentation av statistiken som omfattar kvalitetsdeklaration, Statistikens framställning och MetaPlus finns publicerat på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0546.

Statistikens ändamål och innehåll

Det huvudsakliga syftet med statistiken är att bedöma färdigheter i läsning, räkning bland den unga vuxna befolkningen, 16–34 år. Varje individ har genomfört övningar i ett eller två av kunskapsområdena läsning, räkning eller problemlösningsförmåga med hjälp av surfplatta. Utifrån resultaten på övningarna och bakgrundsinformation om individen tilldelas varje individ poäng på en skala från 1 till 500 inom de olika kunskapsområdena.

Läsfärdighet definieras som förmågan att förstå, värdera och använda skriven text för att delta i samhället, nå sina mål och utveckla sina kunskaper. Läsfärdigheter omfattar ett brett spektrum av kompetens från att kunna läsa

enkla ord och meningar till att förstå, tolka och analysera komplexa texter. Här ingår inte färdigheter i att skriva.

Räknefärdigheter definieras som förmågan att använda, tolka och kommunicera numerisk information för att hantera kraven i en rad olika situationer i vardagslivet. Därmed innebär räknefärdighet att kunna hantera situationer eller att lösa problem med numeriskt innehåll i ett verkligt sammanhang.

Personer med mycket låga läsfärdigheter och/eller räknefärdigheter utförde inte övningarna för att bedöma läs- och räknefärdigheter. De gick i stället direkt till speciella uppgifter i grundläggande "läskomponenter", som täcker förståelsen av ord och meningar.

För mer detaljerad indelning av de olika kunskapsnivåerna och vad personer bedöms klara av inom respektive nivå, se [PIAAC 2023](#) tabell 1 för läsning och tabell 2 för räkning.

Mer information om design och modellen bakom PIAAC finns på OECD:s hemsida – www.oecd.org/en/about/programmes/piaac

En kort informativ text, riktar sig främst till forskare, kring design och hänsyn som behöver tas vid dataanalys finns här: [Design of PIAAC survey of adult skills and its implications to data analysis - NLL](#)

Statistikens framställning

Från registret över totalbefolkningen (RTB) drogs ett slumpmässigt urval på 12 000 personer i åldern 16–65 år. Urvalet representerar den vuxna befolkningens sammansättning vilket till exempel innebär att andelen yngre och äldre och andelen utrikes och inrikes födda motsvarar andelarna i Sveriges vuxna befolkning. Ett brev med information om undersökningen, att den var frivillig att delta i och att de kommer bli uppringda för att boka in en besöksintervju skickades ut till samtliga utvalda personer. Även påminnelsebrev skickades ut. Datainsamlingen startade i början av oktober 2022 och pågick till juni 2023. Alla intervjuer har skett genom besöksintervjuer där urvalspersonen först svarat på bakgrundsfrågor ställda av en intervjuare och sedan själva med hjälp av surfplatta fått besvara övningarna.

Bakgrundsfrågorna har antingen skett på svenska eller på det språk urvalspersonen önskat med hjälp av tolk. Övningarna har däremot enbart skett på svenska. När den svarande hade behov av tolk för bakgrundsfrågorna avslutades intervjun i de flesta fall innan övningarna. Det var omkring 7 procent av de utrikes födda som inte hade tillräckliga kunskaper i det svenska språket för att utföra övningarna på svenska. Dessa personer har hamnat på låga färdigheter inom läsning, räkning och problemlösningsförmåga då färdigheterna bedöms i det svenska språket. I genomsnitt tog intervjun 2 timmar.

Efter datainsamlingen har materialet granskats i flera steg och SCB har gjort omfattande bortfallsanalyser där tillförlitlighet i resultaten har bedömts. Jämförbarhet mellan länder har utvärderats av det internationella konsortiet och OECD. Resultaten från PIAAC är bedömda att vara representativa mot befolkningen och jämförbara mot övriga länder. Resultat och konfidensintervall där antalet överstiger 60 svarande finns att ta fram med hjälp av dataexplorer på OCED:s hemsida - <https://piaacdataexplorer.oecd.org/ide/idepiaac>

Förklaring till diagram

Percentiler

Percentiler är ett spridningsmått för att visa hur resultaten inom en grupp är spridda. Det beskriver värden indelat och sorterat i hundra lika stora delar. I denna rapport handlar det om poäng i problemlösning, läsning eller räkning. För att visa hur resultaten varierar används några särskilda percentiler:

- 25:e percentilen: Det här är det värde där 25 procent av personerna har lägre resultat och 75 procent har ett högre resultat.
- 75:e percentilen: Det här är det värde där 75 procent av personerna har lägre resultat och 25 procent har ett högre resultat.

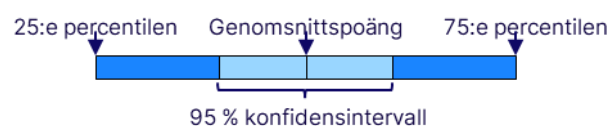
I diagram då percentiler visas innebär långa staplar en stor variation i poängen inom exempelvis räkning, medan korta staplar visar på en liten variation.

Konfidensintervall

Vid urvalsundersökningar är målet att uppskatta ett värde som representerar hela populationen, baserat på ett begränsat urval. Vid beräkning av exempelvis genomsnittspoäng från ett urval, är det viktigt att ta hänsyn till den osäkerhet som uppstår när tillgång till hela populationen saknas.

För att uttrycka denna osäkerhet används konfidensintervall. Ett konfidensintervall anger inom vilket spann det "sanna" värdet för hela populationen med 95 procents sannolikhet ligger. Konfidensintervallet ger alltså en uppskattning av precisionen i skattningen, och är ett centralt verktyg för att tolka resultat från stickprov på ett statistiskt tillförlitligt sätt.

I rapporten redovisas resultat på flera ställen med syfte att visa spridningen av resultaten i problemlösning, läsning eller räkning. Såväl genomsnittet samt percentilerna är förknippade med urvalsosäkerhet. För att förenkla visar vi i denna diagramtyp endast konfidensintervallet för medelvärdet. En stapel i diagrammet visar de olika måtten enligt följande. Hela stapeln visar då spridningen för 50 procent av gruppen:

Statistikens kvalitet

Ett statistikvärdes tillförlitlighet beror på det totala felet mellan skattningen och målstorheten. Det totala felet kan bestå av urvalsfel, täckningsfel, bortfallsfel, mätfel och bearbetningsfel. I PIAAC förekommer alla dessa fel i varierande utsträckning. De felkällor som har störst påverkan på resultaten är urvalsfel och bortfallsfel. Konfidensintervall, ett mått på urvalsfelet, beräknas och för stora redovisningsgrupper är intervallen små. För små redovisningsgrupper t.ex. arbetslösa och födda utomlands är intervallen större.

I Sverige var andelen som valde att delta i undersökningen 31 procent, vilket motsvarar 3710 personer. Bland de unga deltog 30 procent, vilket motsvarade 1 361 personer. Personer i åldern 16–24 deltog i något högre utsträckning, 34 procent, jämfört med 27 procent bland de i åldern 25–34 år. En bortfallsanalys har genomförts för att säkerställa att redovisade resultat ändå ger en rättvisande bild av den vuxna befolkningen. Bortfallet är skevt fördelat till exempel genom att personer med gymnasial eller förgymnasial utbildning har svarat i lägre grad än personer med eftergymnasial utbildning. När vissa grupper i befolkningen svarar i lägre utsträckning än andra grupper finns det risk för att resultat för grupperna med låg svarsfrekvens blir underrepresenterade i totala resultatet. För att minska bortfallsfel har det kalibrerats mot kända totaler i register till exempel utbildningsnivå, utrikes- och inrikes född, invandringstidpunkt till Sverige, ålder och kön. Det här innebär att olika vikter används för grupper med låg respektive hög svarsfrekvens. Täckningsfel och bearbetningsfel har troligen liten påverkan på undersökningens resultat.

Skills among young adults

Summary

From an international perspective, individuals aged 16 to 34 in Sweden demonstrate higher average proficiency than the average for participating OECD countries in both literacy and numeracy. However, the gap between Sweden's scores and the OECD average is smaller among 16–34-year-olds than for the adult population as a whole. There are also more countries with significantly higher proficiency than Sweden among 16–34-year-olds with tertiary education compared to the adult population overall.

At the same time, the results show that the proportion of young adults aged 16 to 24 with low literacy proficiency (level 1 or below) has increased from 9 percent in 2012 to 15 percent in 2023. This increase is primarily observed in the 20 to 24 age group. Within this group, Sweden has declined in ranking when comparing average scores in literacy and numeracy across countries.

Against this background, a more in-depth analysis is needed to describe the skills of young adults in Sweden aged 16 to 34, which also includes those who were 16 to 24 in 2012. The purpose of the analyses in the report is to describe how average proficiency differs between different groups of young adults, in order to provide an overview of which groups have low skill levels or high levels of proficiency. Young adults' skills are also described from an international perspective through comparisons with other countries.

The report also examines how early skills at age 15, measured as grade point average from end of compulsory school, are associated with skills later in life. This relationship provides information about the importance of early skills for opportunities in upper secondary and post-secondary education, as well as for the development of skills later in life.

Skills among young adults are associated with individuals' background and education

The results in the report show that there are differences in young adults' literacy and numeracy skills, and that these differences are associated with variations in individuals' backgrounds and education. Young adults with a foreign background have, on average, lower proficiency in the Swedish language than those with a Swedish background. In addition, the variation in skills within this group is greater than among those with a Swedish background. Differences in skills within the group with a foreign background largely coincide with age at immigration and length of residence in Sweden. Individuals born in Sweden or who arrived at an early age have higher average skills than those who arrived during lower or upper

secondary school age. Those who have lived in Sweden for a longer time have higher average proficiency in Swedish than those who have lived in the country for a shorter time.

Furthermore, men achieve higher average scores in numeracy than women. These differences can be related to the fact that women and men to a certain extent choose different fields of education, with men more often selecting studies in science and technology. This, in turn, leads to women and men working in different occupations, with men using numeracy skills more frequently in their work than women.

Positive relationship between skills and knowledge from compulsory school

There is a clear positive relationship between results from compulsory school and skills later in life. Higher average grades from completing lower secondary education are associated with higher proficiency in both literacy and numeracy among both 16 to 24-year-olds and 25 to 34-year-olds. This relationship remains strong even among individuals with similar backgrounds and education.

Socioeconomic background is also associated with skills. Individuals whose parents have lower than upper secondary education have, on average, lower proficiency in literacy and numeracy compared to those for whom at least one parent has completed upper secondary education. This also applies when analysing young adults with broadly similar compulsory school results, backgrounds, and levels of education.

The level of education among young adults aged 16 to 34 is positively related to average proficiency in literacy and numeracy: the longer the education, the higher the proficiency. Adults aged 25 to 34 with three years or more of post-secondary education have significantly higher skills compared to those with upper secondary education. This also applies to individuals with broadly similar compulsory school results and similar backgrounds. The analyses also show that 20 to 24-year-olds have significantly higher average proficiency than 16 to 19-year-olds, which is likely linked to the fact that the older group has more often completed upper secondary or post-secondary education.

Relationship between skills and participation in post-secondary education

Regarding participation in education and the labour market, the results show that a large proportion of young adults are either studying or employed in 2024, just over a year after the measurement of skills in PIAAC. At the same time, there are clear differences between the age groups 16–24 and 25–34 years old. Younger individuals are more often engaged in studies and are less established in the labour market, while older individuals have more often completed their education and have entered the working life. Against this background, the analyses for the younger age group focus on participation in education, while the analysis for the older age group primarily concern employment and earnings.

The proportion of individuals who are working or studying in the 16 to 24 age group does not differ significantly between groups with different skill levels. However, differences emerge in the type of education pursued, where individuals with higher skill levels are more likely to be enrolled in post-secondary education compared to those with lower skill levels. In contrast, participation in upper secondary school, municipal adult education (Komvux), and folk high school are more common among individuals with lower skill levels than among those with higher skill levels.

Higher earnings are more common among those with higher skill levels

In the 25 to 34 age group, 85 percent are employed in 2024, compared to 58 percent in the younger age group. Among 25 to 34-year-olds, there are no clear differences in employment rates between individuals with different skill levels. However, differences are evident in income levels: a larger proportion of those with higher skill levels have earnings above the median compared to those with lower skill levels.

This coincides with the fact that individuals with higher skill levels are more likely to have completed tertiary education compared to those with lower skill levels. Employed individuals with tertiary education are more likely to work in occupations with higher wage levels compared to those with upper secondary or shorter education. Overall, 73 percent of employed individuals aged 25 to 34 with at least four years of post-secondary education had earnings above the median in 2024. The corresponding share among those with upper secondary or shorter education was 41 percent.